

Број: 2930

Датум: 21.09.2021. године

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2020. годину

I УВОД

Анализа здравственог стања становништва одређене територије спроводи се у циљу његовог побољшања и даљег унапређења, на основу сагледавања прихваћених показатеља (индикатора).

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2020. годину подразумевала је сагледавање основних демографских и здравствених показатеља у циљу дијагностиковања проблема и потреба одређених категорија становништва, и на основу тога идентификовање мера и активности за очување и унапређење здравља становника посматране територије. Само познавањем здравствених потреба и проблема становништва могуће је добро организовати здравствену службу, планирати квалитетну здравствену заштиту и донети најбоље одлуке у здравственој политици на који начин расподелити увек ограничене ресурсе намењене побољшању здравља људи.

Спроведена анализа здравственог стања становништва Браничевског округа базирана је на рутинским подацима демографске и здравствене статистике и представља пресек здравственог стања становништва у 2020. години.

II ГЕОГРАФСKE И ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

2.1. Географске карактеристике

Браничевски округ се налази у североисточном делу Републике Србије и простире на површини од 3.857 км², између Јужно-Банатског, Подунавског, Поморавског и Борског округа. Према конфигурацији земљишта припада брдско-планинско-равничарској регији, ограничен са западне стране реком Великом Моравом, са северне и источне Дунавом, а са јужне стране ланцем који чине Бељаница, Хомољске планине и Северни Кучај. Растојање између најудаљенијих тачака у округу износи 99 км, а то су ушће Велике Мораве у Дунав и део општине Жагубица према Бору. Удаљеност крајњих јужних и северних страна као и источних и западних износи 85 км. Браничевски округ административно је подељен на девет

општина: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, Петровац на Млави и град Пожаревац са градским општинама Пожаревац и Костолац. Ове административне целине имају укупно 189 насеља и то град Пожаревац 27, општина Велико Градиште 26, општина Голубац 24, општина Жабари 15, општина Жагубица 18, општина Кучево 26, општина Мало Црниће 19 и општина Петровац на Млави 34 насеља.

2.2. Демографске карактеристике

На територији Браничевског округа, према Процени броја становника Републичког завода за статистику Републике Србије од 30.06.2020. године, живи укупно 163058 становника, са просечном густином насељености од 42 лица по 1 км² (табела бр.1). У периоду од 2007. до 2020. године број становника се континуирано смањивао, тако да је сада за 15,9% мањи од броја у почетној години посматрања (графикон бр. 1).

Табела 1. Старосна структура и индикатори природног кретања становништва Браничевског округа у 2020. години

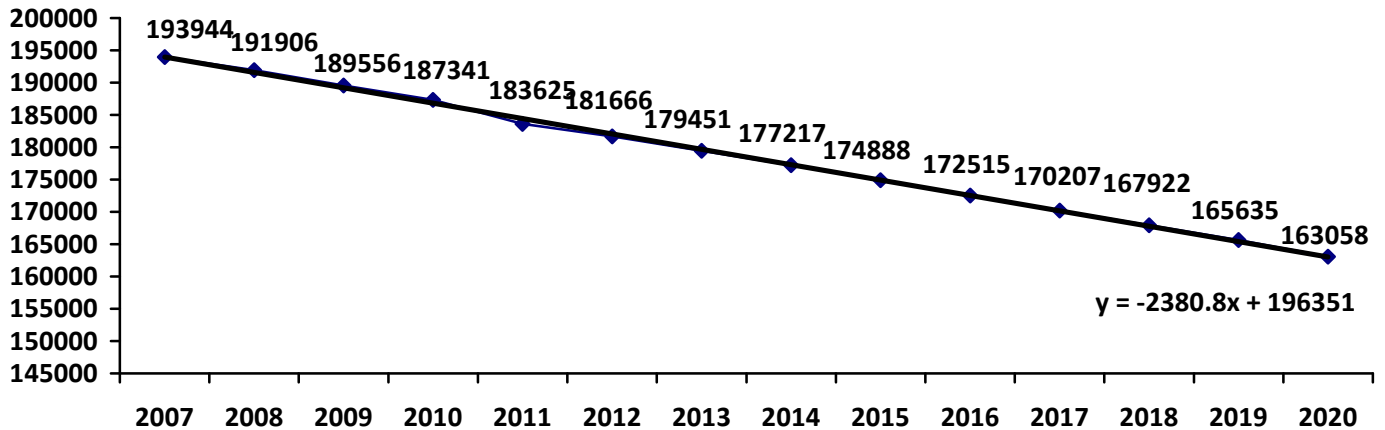
ОПШТИНА/ ОКРУГ	СТАНОВНИШТВО*				Структура становништва по добним групама*						Очекивано трајање живота, 2020**	
	Укупно	На 1 км ²	Просечна старост	Индекс старења	Пред-школска (0-6)	Школска деца (7-18)	Жене генер. доба (15-49)	Одрасли (19 и више)	Радно-способни (15-64)	Стари (65 и више година)	М	Ж
Велико Градиште	15451	45	45,7	182,6	817	1731	3146	12903	9504	4047	69,8	77,2
Голубац	7146	19	48,0	244,3	307	668	1336	6171	4332	2097	72,3	78,7
Жабари	9143	35	47,3	222,0	394	974	1718	7775	5476	2667	70,7	78,5
Жагубица	10920	14	48,7	251,2	474	1097	1936	9349	6347	3437	72,9	80,0
Кучево	12641	18	48,5	253,6	504	1293	2294	10844	7508	3872	70,3	76,0
Мало Црниће	9439	35	46,7	215,4	384	1008	1844	8047	5881	2570	68,4	75,8
Петровац на Млави	27292	42	46,3	200,8	1304	2857	5565	23131	17021	7167	72,0	78,7
Пожаревац	71026	149	42,8	134,6	4634	8883	15998	57509	46168	14591	70,7	77,4
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	163058	42	45,2	176,3	8818	18511	33837	135729	102237	40448	69,0	76,6

* Процена становништва 30.06.2020. године. Републичког завода за статистику Републике Србије.

** Витални догађаји у Републици Србији, 2020. године. Статистика становништва. Републички завод за статистику Републике Србије.

Графикон 1. Кретање броја становника на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2020. године

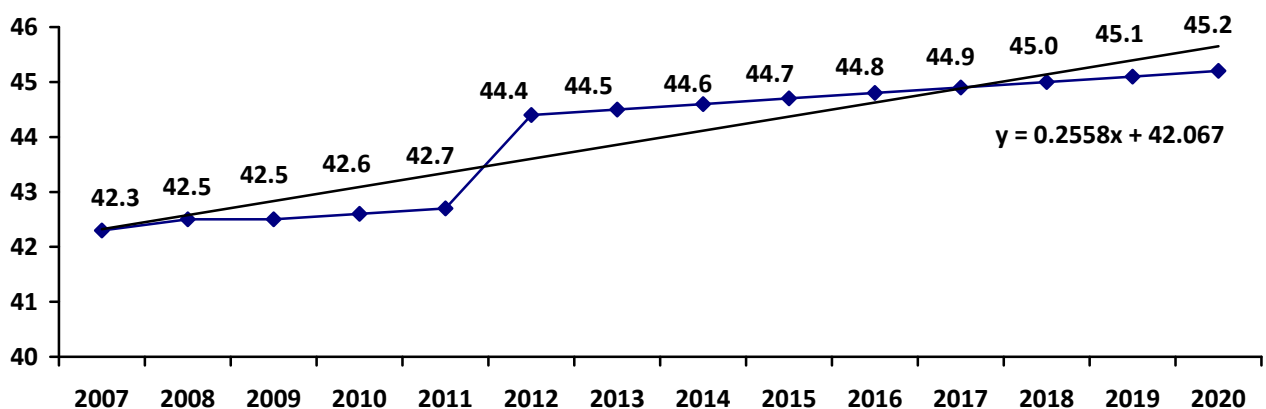
На територији Браничевског округа, према подацима Републичког геодетског завода, по површини коју заузима, највећа општина је општина Жагубица са 760 км² док највише становника има град Пожаревац са 71026 становника.

Према Процени становништва за 2020. годину, удео становника са 65 и више година (40448) у укупном броју становника за Браничевски округ (163058) износи 24,81% што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

Индекс старења становништва (однос броја старих са 60 и више година: 51303 и младог становништва од 0 до 19 година: 27329) за територију Браничевског округа износи 176,3 што је показатељ старења нације (индекс преко 40).

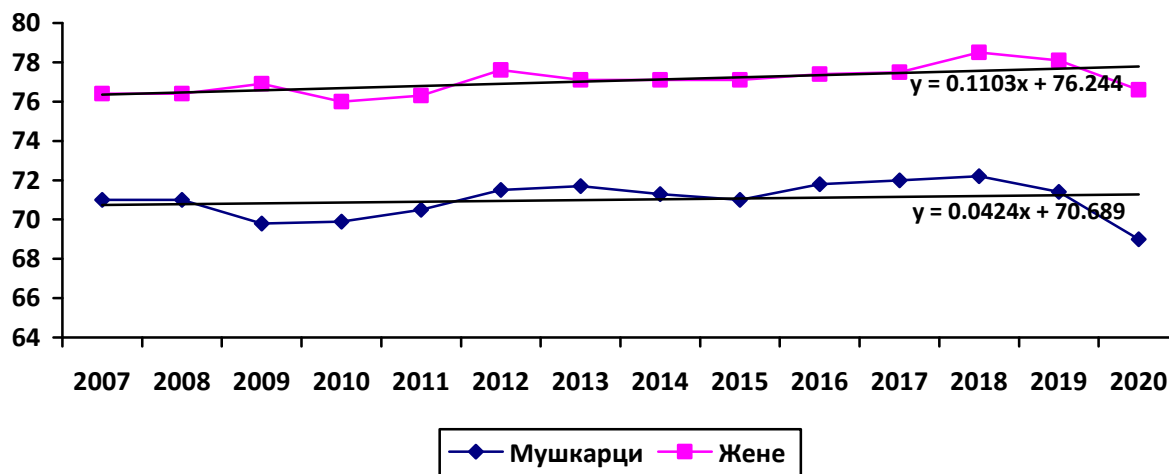
Када се посматра просечна старост становника у периоду од 2007. до 2020. године, уочава се повећање просечне старости становништва Браничевског округа за 2,9 година у односу на почетну годину посматрања (графикон бр. 2).

Графикон 2. Просечна старост становника Браничевског округа у периоду 2007-2020. године

Графикон 3. Очекивано трајање живота на рођењу код оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

У посматраном периоду се уочава благи пад очекиваног трајања живота код мушкараца са 71 годину на 69 година а код жена благи пораст очекиваног трајања живота са 76,4 на 76,6 година (графикон бр. 3).

2.3. Виталне карактеристике

Виталне карактеристике Браничевског округа посматране су кроз природна кретања становништва и показатеље природног кретања становништва, односно рађање и умирање (наталитет и морталитет) (табела бр. 2).

Табела 2. Природно кретање становништва и показатељи природног кретања становништва Браничевског округа у 2020. години (Витални догађаји)

Б р.	ОПШТИНА/ ОКРУГ	*Број становника	Број живорођ деце у 2020. г.	Укупан број умрлих у 2020. г.	Број умрле Одојч. у2020.г	Стопа ната- литета	Стопа општег мортали тета	Природ. прираш тај	Стопа природ прираш.	Стопа мортал Одојч.	Виталн индекс
1	Велико Градиште	15451	101	374	0	6,5	24,2	-273	-17,7	0,0	27,0
2	Голубац	7146	52	181	0	7,3	25,3	-129	-18,0	0,0	28,7
3	Жабари	9143	46	232	0	5,0	25,4	-186	-20,4	0,0	19,8
4	Жагубица	10920	51	274	1	4,7	25,1	-223	-20,4	19,6	18,6
5	Кучево	12641	68	331	1	5,4	26,2	-263	-20,8	14,7	20,5
6	Мало Црниће	9439	40	289	1	4,2	30,6	-249	-26,4	25,0	13,8
7	Петровац	27292	167	639	0	6,1	23,4	-472	-17,3	0,0	26,1
8	Пожаревац	71026	612	1370	4	8,6	19,3	-758	-10,7	6,5	44,7
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ		163058	1137	3690	7	7,0	22,6	-2553	-15,6	6,2	30,8

* Подаци су преузети из Публикације Витални догађаји у Републици Србији 2020. године.

На територији Браничевског округа, према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2020. годину, бележи се ниска стопа наталитета од 7,0/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 22,6%. У периоду од 2007-2020. године, вредност стопе наталитета је ниска и креће се од 7,6 до 7,0 живорођених на 1000 становника, док је вредност стопе општег морталитета висока и креће се од 15,6 до 22,6 умрлих на 1000 становника.

Поред наведених индикатора посматрани су још и веома важани витални показатељи, као што су стопа природног прираштаја, односно разлика између живорођених и умрлих на 1000 становника у 2020. години на територији Браничевског округа и витални индекс који представља рационалност природног прираштаја.

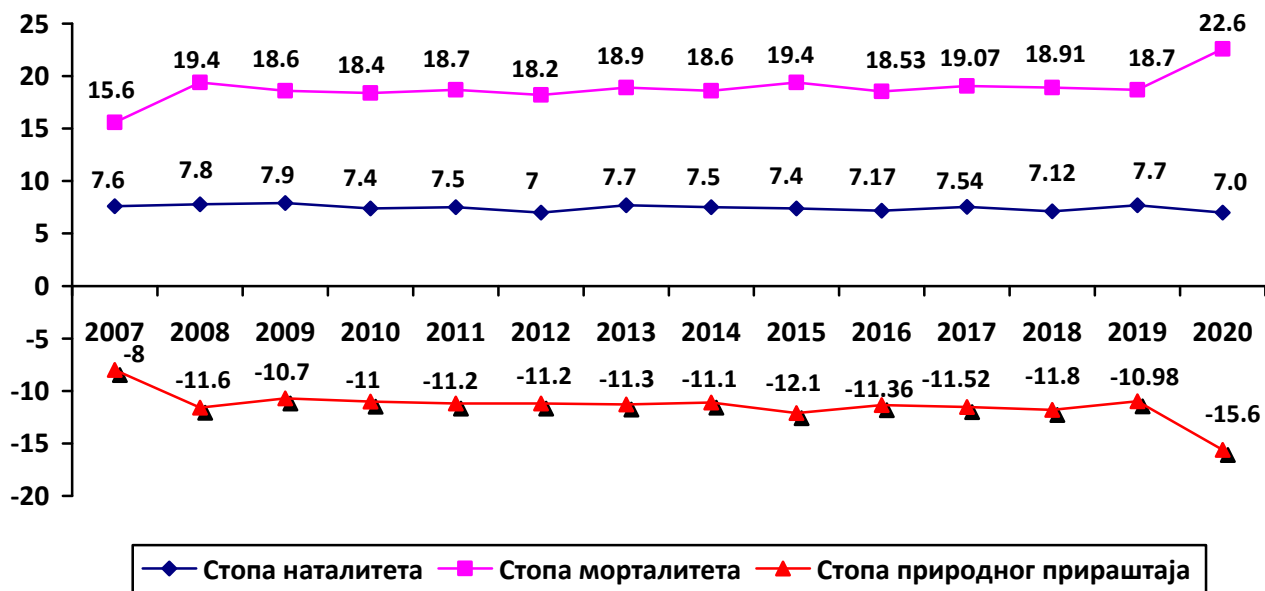
Стопе природног прираштаја у 2020. години на поменутој територији су веома ниске са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -26,4% у Малом Црнићу, -20,8% у Кучеву, -20,4% у Жагубици, -20,3% у Жабарима, -18,1% у Голубцу, -17,7% у Великом Градишту, -17,3% у Петровцу на Млави, и -10,7% у Пожаревцу.

Витални индекс (Број живорођених/Број умрлих*100), показује да општина Мало Црниће, има најмањи број живорођених у односу на 100 умрлих лица у 2020. години.

Стопа природног прираштаја у периоду 2007-2020. године опала је са -8 на -15,6 (графикон бр.4).

Графикон 4. Показатељи природног кретања становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2020. године.

Стопа на 1000

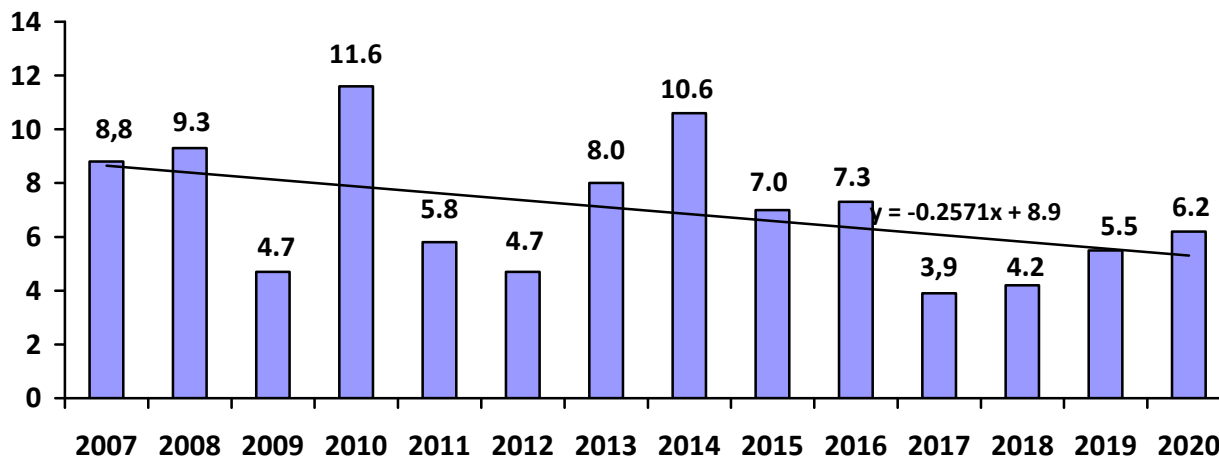

Смртност одојчади као веома важан индикатор здравственог стања становништва представља важан показатељ доступности здравствене заштите, адекватности и квалитета пружених здравствених услуга као и нивоа социјално-економског развоја земље. Стопа морталитета одојчади у 2020. години, на територији Браничевског округа износи 6,16%. Кретање ове стопе у периоду од 2007-2020. године показује смањење вредности (линија тренда: $y = -0,2571x + 8,9$), што за посматрани четрнаестогодишњи период указује на благо побољшање поменутих показатеља (графикон бр. 5).

Графикон 5. Стопа морталитета одојчади на територији Браничевског округа у периоду 2007-2020. година

Стопа на 1000

2.4. Социо-економски показатељи повезани са здрављем

Према подацима Републичког завода за статистику о броју запослених у Републици Србији, (годишњи просек израчунат као аритметичка средина броја запослених за свих 12 месеци 2020. године), на територији Браничевског округа, било је укупно 41636 запослених лица, од тога 28198 запослених лица у привредним друштвима, предузећима, установама, задругама и другим организацијама, 8330 приватних предузетника (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих) и 5108 регистрованих индивидуалних пољопривредника, што представља укупно 255 запослених на 1000 становника.

Запослених код правних лица и предузетника, у радном односу и ван радног односа, као и лица која обављају самосталне делатности или су оснивачи привредних друштава или предузетничких радњи било је 36528, што је у односу на 2019. годину више за 0,33%. Регистрованих индивидуалних пољопривредника било је 5108, што је у односу на претходну годину смањење за 7,06%.

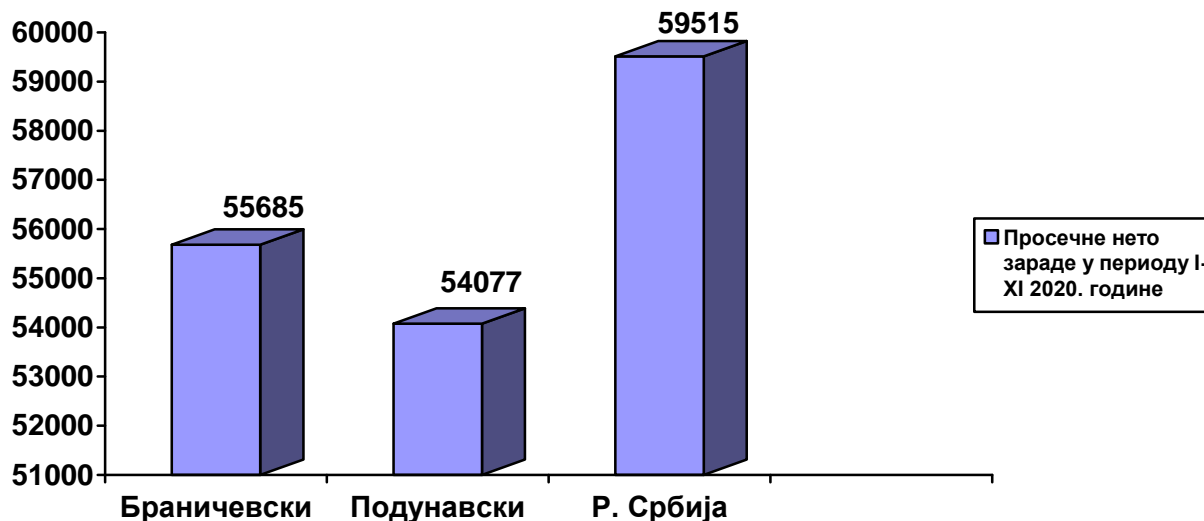
Овај податак треба ипак узети са резервом јер се ради о регистрацији запослених, односно као извор података служи Истраживање о регистрованој запослености засновано на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања и Статистичког пословног регистра.

Просечна нето зарада на територији Браничевског округа у периоду I-XI 2020. године, била је 55685 РСД, што представља 93,6% просечне нето зарада у Републици Србији (чија нето зарада износи 59515 РСД) (графикон бр. 6).

Графикон 6. Просечне нето зараде у Браничевском и Подунавском округу и Републици Србији изражене у РСД у периоду I-XI 2020. години

III ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Здравствено стање становништва, као предуслов укупног економског развоја друштва, представља мултидимензионалну карактеристику популације и условљено је низом фактора међу којима су индивидуално понашање, период раног раста и развоја, животна средина, социјално економски развој и активности здравствене службе.

Најчешће коришћени индикатори здравственог стања становништва су: општи морбидитет, морбидитет од одређених болести, морталитет, апсентизам и инвалидност.

3.1. Општи морбидитет

Општи морбидитет као индикатор здравственог стања становништва на територији Браничевског округа, у овој анализи, посматран је кроз *Извештаје о обољењима, стањима и повредама* на нивоу домова здравља посматраног округа.

3.1.1. Морбидитет на нивоу примарне здравствене заштите

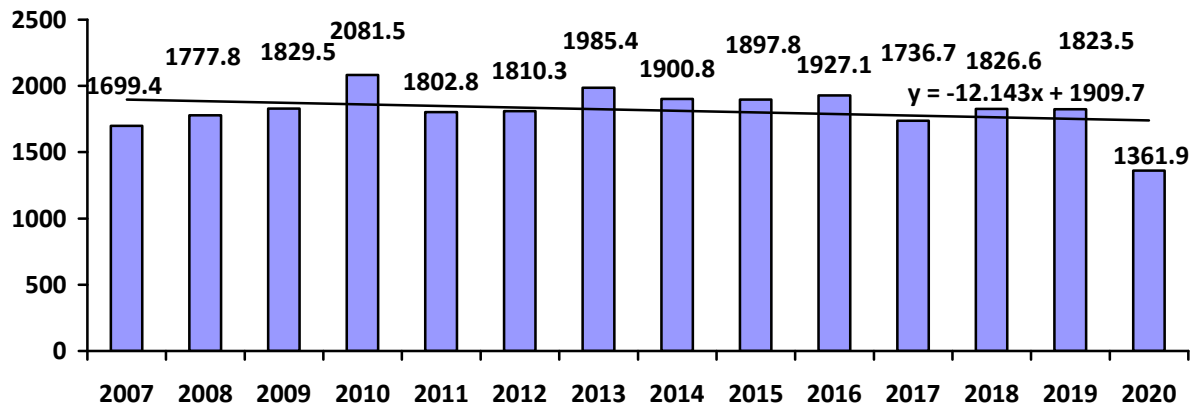
Општи морбидитет на нивоу домова здравља Браничевског округа посматран је у оквиру службе за здравствену заштиту: мале и предшколске деце, школске деце, жена, медицине рада, опште медицине и стоматологије.

У 2020. години на нивоу свих домова здравља Браничевског округа регистровано је у поменутих службама, без стоматологије укупно 222067 обољења, са општом стопом морбидитета од 1361,9%. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу округа (163058 становника), може се закључити да у просеку на сваког становника долазе по 1,4 обољења. Општа стопа морбидитета је у посматраном периоду, од 2007-2020. године смањена за 19,9% (графикон бр. 7).

Графикон 7. Општа стопа морбидитета у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

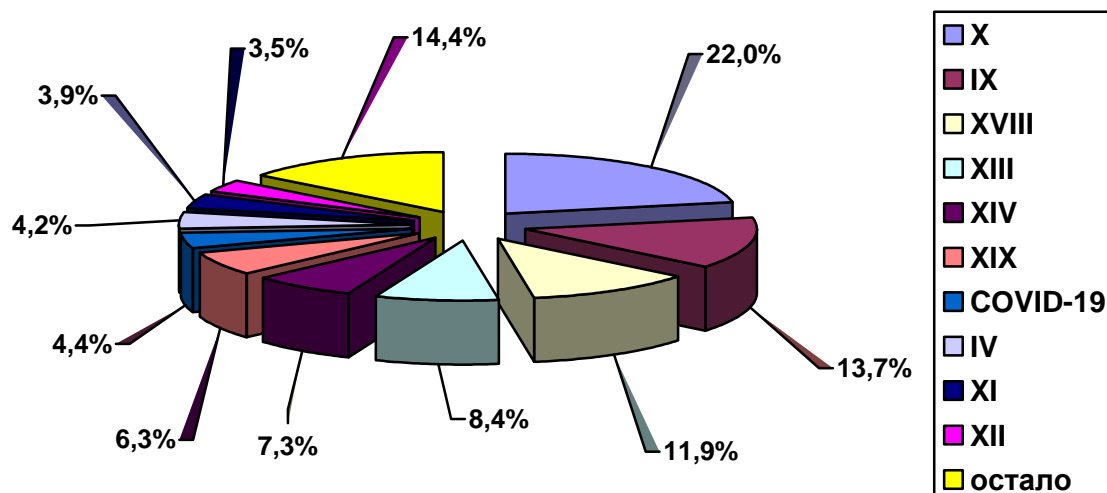
Стопа на 1000

Десет водећих група обољења по 10 МКБ у Браничевском округу, регистроване на нивоу примарне здравствене заштите у 2020. години (графикон бр. 8), биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (21,96%)
2. Болести система крвотока (IX група) (13,69%)
3. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,87%)
4. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (8,41%)
5. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (7,34%)
6. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,30%)
7. COVID-19 (XXII група) (4,42%)
8. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (4,20%)
9. Болести система за варење (XI група) (3,94%)
10. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (3,49%)

Графикон 8. Десет најчешћих група обољења по МКБ 10 регистрованих у Домовима здравља Браничевског округа 2020. године

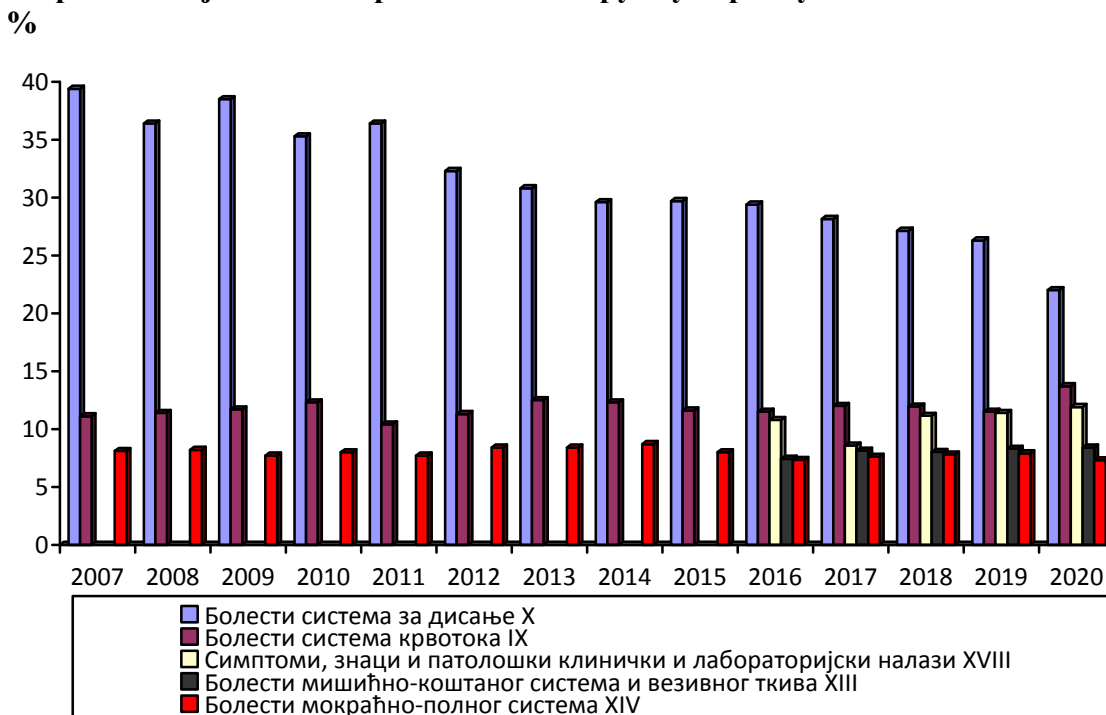

Анализирајући морбидитет, односно обољења регистрована у службама домова здравља Браничевског округа у 2020. години, може се рећи да убедљиво прво место заузимају Болести система за дисање као и у целом посматраном периоду од 2007-2020. године. У поређењу са претходном годином, у 2020. години дошло је до повећања броја оболелих од Болести система крвотока, као и лица са дијагнозом из групе Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (графикон бр.9).

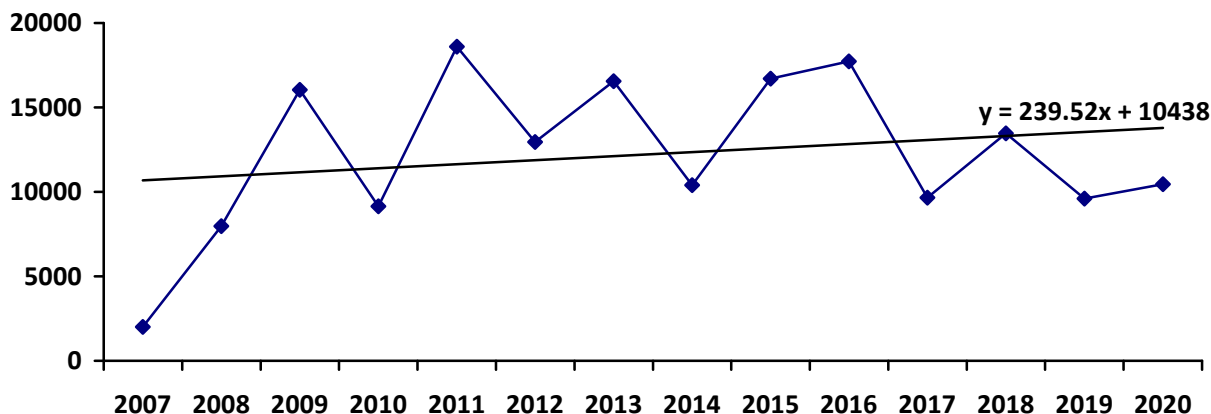
Графикон 9. Учешће водећих група болести у општем морбидитету у примарној здравственој заштити Браничевског округа у периоду 2007-2020. године

Према годишњем Извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа у 2020. години, пријављено је укупно 10453 оболелих лица, што је за 858 лица или 8,94% више у односу на претходну годину. Број пријављених лица варира из године у годину у зависности од епидемиолошке ситуације, али се у периоду 2007-2020. године уочава растућа линија тренда (графикон бр. 10). Важно је напоменути да се од 2018. године примењује нови Правилник о пријављивању заразних болести и посебних здравствених питања („Сл. гласник РС” бр. 44/2017 и 58/2018), којим се примењује нови начин пријављивања заразних болести, односно смањен је број обољења која подлежу обавезној пријави у односу на ранији период.

Графикон 10. Број пријављених лица од заразних и паразитарних обољења на територији Браничевског округа у периоду 2007-2020. године

Прве три најчешће заразне болести, међу пријављеним заразним болестима, за територију Браничевског округа у 2020. години, заузимају: непотврђена обољења грипа, инфекција Корона вирусом и потврђена обољења грипа.

У односу на претходне године, у 2020. години, бележи се највиша стопа морталитета од заразних болести, како у Браничевском тако и у Подунавском округу (укупно за оба округа 51,3/100.000). Стопа морталитета од заразних болести у Браничевском округу у 2020. години била је 72,4/100000.

Анализа је показала да се у Браничевском округу одржава доминантност групе болести које се могу спречити имунизацијом, са учешћем од 81,1% у укупном оболевању. У овој групи болести осим регистрованих оболелих од грипа других болести није било.

У групи болести које се преносе ваздухом, током 2020. године, у Браничевском округу регистровано је 1955 оболелих. У овој групи је регистрован и највећи број умрлих, 115 особа умрло од инфекције Корона вирусом, или 97,4% у односу на укупан број умрлих од свих регистрованих заразних болести у 2020. години, који износи 118 лица.

Учесталост заразних болести у Браничевском округу, у 2020. години, приказана је у табели број 3.

Табела 3. Регистроване заразне болести на територији Браничевског округа у 2020. години

Rang.	ОБОЉЕЊЕ	Број оболелих у 2020. години	Индекс
1.	Influenza, virus non identificatum	8464	80,97
2.	CORONA вирус као узрочник болести	1946	18,62
3.	Influenza, virus identificatum	12	0,11
4.	ТБЦ – потврђена бактериолошки и хистолошки	7	0,07
5.	Salmonellosis non specificata	6	0,06
6.	Остале	18	0,17
СВЕГА		10453	100,0

Проблем који је постојао од раније а односи се на пријављивање заразних болести, у 2020. години, је значајно смањен јер запажа се боље пријављивање заразних болести, боља сарадња са државним и приватним здравственим сектором у надзору над заразним болестима.

На територији Браничевског округа у 2020. години, регистровано је укупно 118 смртних исхода од заразних болести (инфекције Корона вирусом-115 и Грип, вирус идентификован-3). Стопа морталитета износи 72,4 на 100000 становника.

У току 2020. године, на територији Браничевског округа осим епидемије оболевања особа од инфекција Корона вирусом, у складу са епидемијским и пандемијским јављањем ове болести, како у Републици Србији, тако и у свету, епидемије од других заразних болести на територији посматраног округа нису забележене.

Према закључцима изнетим од стране комисије за контролу и праћење кретања заразних и паразитарних болести, епидемиолошка ситуација заразних болести на територији Браничевског округа у 2020. години, је НЕПОВОЉНА са тенденцијом ка погоршању.

3.1.2. Хронична незаразна обољења

Хронична незаразна обољења као болести савременог доба, на жалост, у сталном су порасту и законски подлежу обавезној пријави и одјави према Правилнику о обрасцу регистра и начину његовог вођења, обрасцу пријаве и поступку пријављивања и одјављивања одређених болести („Сл. гласник РС”, бр. 2/1980, 42/1986 и 109/2016). У поменутом обољења спадају: рак и леукемије, ендемске нефропатије, психозе, шећерне болести, реуматске грознице, прогресивне мишићне дистрофије, хемофилије, хроничне инсуфицијенције бубрега, наркоманије, коронарне болести срца и опструктивне болести плућа, а поред ових у протеклом периоду од доношења поменутог Правилника, била су праћена у појединим општинама и следећа обољења: церебрална парализа, мултипла склероза и цистична фиброза.

Проблем који је присутан када су поменуте болести у питању у нашој средини је нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног тако и приватног сектора. Стога подаци у постојећим регистрима оболелих од хроничних незаразних болести не говоре о преваленцији ових обољења, већ само о величини проблема.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац, мора се нагласити да је у 2020. години, број регистрованих хроничних незаразних обољења приказан као збир приспелих пријава/одјава ових болести из здравствених установа и констатованих дијагноза из Потврда о смрти лица која су боловала од хроничних незаразних болести, било да су оне основни или пратећи узрок смрти. Зато дајемо приказ регистрованих хроничних незаразних обољења у 2020. години са територије Браничевског округа из ова два извора података (Табела 4).

Табела 4. Приказ броја регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у 2020. години

Регистрована хронична незаразна обољења	Извор података		Укупно
	Пријаве из здравствених установа*	Образац Потврда о смрти	
Рак и леукемија**	678	511	1189
Ендемска нефропатија	-	-	-
Психозе	-	-	-
Шећерна болест	532	441	973
Реуматска грозница	-	-	-
Прогресивно мишићне дистрофије	-	-	-
Хемофилија	-	-	-
Хронична инсуфици. бубрега	13	162	175
Наркоманија	-	-	-
Акутни коронарни синдром	362	299	661
Опструктивне болести плућа	13	211	224
Мултипла склероза	-	-	-
Цистична фиброза	-	-	-
Дечија церебрална парализа	-	-	-
СВЕГА	1598	1624	3222

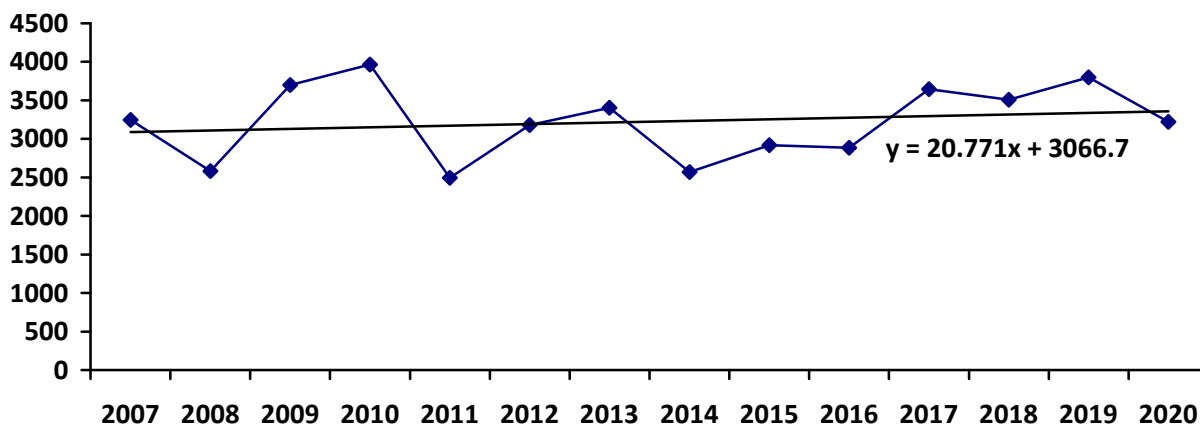
*Збир пријава достављених из здравствених установа и добијени подаци са одељења епидемиологије

**За рак и леукемије приказани подаци из пријава односе се на 2018 годину (последњи подаци са којима ЗЗЈЗ Пожаревац располаже)

Анализирајући посматране болести, може се рећи да су, на територији Браничевског округа, најчешћа хронична незаразна обољења: малигне болести, шећерна болест и акутни коронарни синдром. Број регистрованих хроничних незаразних обољења у посматраном периоду 2007-2020. године варира, са највећим вредностима 2010. године, али се ипак уочава тренд раста броја регистрованих оболелих лица (графикон бр. 11).

Графикон 11. Број регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Обзиром да малигна обољења, због посебног социомедицинског значаја захтевају посебну пажњу, на овом месту ћемо приказати број оболелих особа и сирову стопу инциденце од ове болести према полу (број новооболелих М/број мушког становништва*1000 и број новооболелих Ж/број женског становништва*1000) на територији Браничевског округа у 2018. години, односно најновији подаци са којима Завод за јавно здравље Пожаревац располаже (Табела 5).

Подаци за оболеле од малигних болести (рак и леукемија) преузети су из Националног регистра за рак (Кан Рег 4) које прикупља Центар за контролу болести Завода за јавно здравље Пожаревац из здравствених установа на територији Браничевског и Подунавског округа. Наглашавамо да последње званичне стопе инциденце оболелих од малигних болести, након што су прикупљени подаци употпуњени од стране Института за јавно здравље Србије, пријавама из здравствених установа са територије целе републике, су из 2018. године, и приказујемо их у табели број 5.

Код пријављивања оболелих од малигних болести присутан је проблем подрегистрације, тј. нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног, тако и приватног сектора.

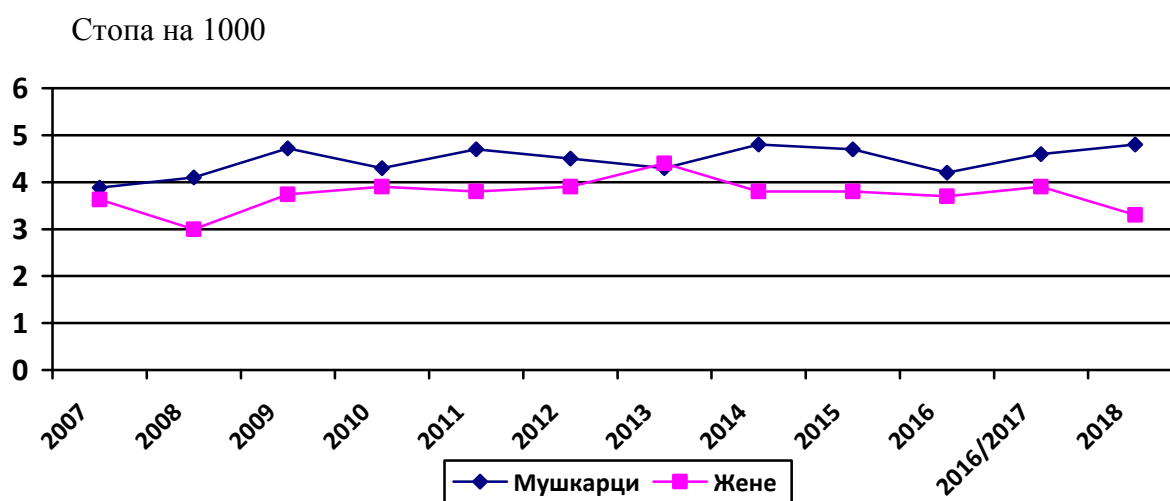

Табела 5. Приказ броја оболелих од малигнух болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2018. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	46	5,95	24	2,91
Голубац	15	4,13	11	2,90
Жабари	37	7,80	19	3,93
Жагубица	22	3,94	18	3,12
Кучево	29	4,44	26	3,86
Мало Црниће	33	6,64	9	1,82
Петровац на Млави	49	3,54	42	2,94
Пожаревац	162	4,64	136	3,64
Браничевски округ	393	4,80	285	3,32

Посматрајући број оболелих од малигнух болести према полу, уочава се да у свим општинама Браничевског округа, мушкарци чешће оболевају од малигнух обољења. Међутим, анализирајући период од 2007-2018. године уочава се пораст вредности стопе инциденце од малигнух болести код оба пола. У поређењу са претходном годином, стопа инциденце код мушкараца је у порасту, док је код жена у благом паду (графикон бр.12).

Графикон 12. Стопа инциденце од малигнух болести по полу на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

На основу броја Пријава из здравствених установа, које су достављене у Одељење за превенцију и контролу незаразних болести Завода за јавно здравље Пожаревац, у току 2020. године, укупан број новооболелих од шећерне болести по полу и по општинама Браничевског округа приказали смо у табели број 6.

Табела 6. Приказ броја оболелих од шећерне болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2020. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	23	3,08	30	3,76
Голубац	11	3,15	13	3,56
Жабари	12	2,64	5	1,09
Жагубица	22	4,09	33	5,95
Кучево	29	4,66	36	5,61
Мало Црниће	23	4,85	27	5,74
Петровац на Млави	58	4,32	45	3,25
Пожаревац	83	2,42	82	2,23
Браничевски округ	261	3,28	271	3,25

Посматрајући број оболелих од шећерне болести према полу, уочава се да у већини општинама Браничевског округа (осим Жабара и Петровца на Млави), жене чешће оболевају од шећерне болести.

3.1.3. Апсентизам и инвалидност

Апсентизам, односно привремена одсутност са посла, као и инвалидност, односно свако ограничење или немогућност због недостатка, обављања неке активности на начин који се сматра нормалним за људско биће су веома важни показатељи здравственог стања становништва. Недостатак је објективна појава и може се доказати медицинским дијагностичким поступком, док је инвалидност релативна и зависи од врсте и степена оштећења као и од посла којим се особа бави, односно вештина које су јој у послу потребне. Анализа ових показатеља је веома важна за здравствену службу како би благовремено предузела мере специфичне превенције на нивоу примарне превенције као и мере лечења и рехабилитације оболелих лица.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац из Извештаја о привременој неспособности – спречености за рад у току 2020. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 21450 случајева апсентизма са 565046 дана одсуствовања са посла.

У поређењу са претходном годином, број случајева апсентизма је већи за 23,72% а број дана одсуствовања са посла је већи за 27,13% у односу на претходну годину (табела 7).

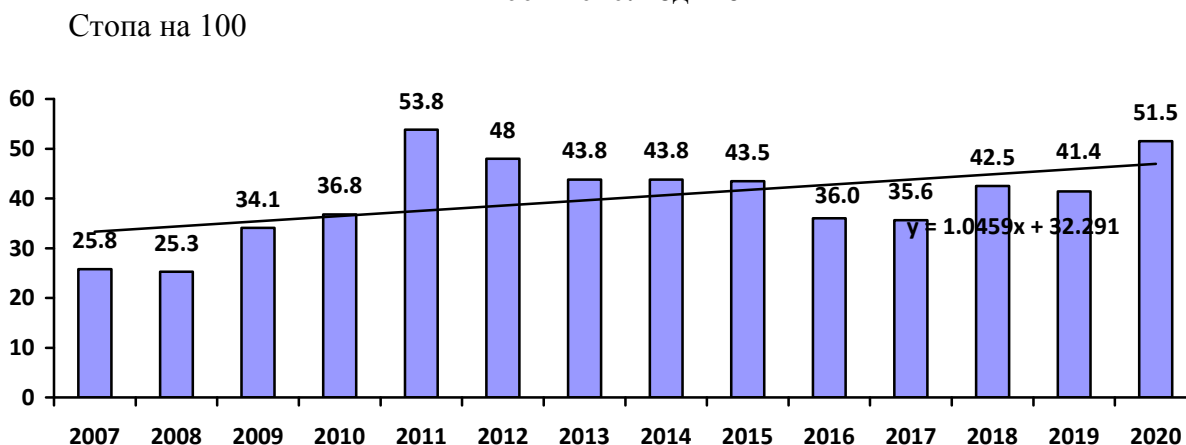
Табела 7. Приказ привремене неспособности-спречености за рад на територији Браничевског округа у 2020. години

Ред. бр.	Узрок неспособности/спречености за рад	Број случајева	Број дана	Стопа
1.	Болести и повреде ван рада	18509	327369	44,45
2.	Повреде на раду	249	11039	0,60
3.	Трудноћа и порођај	931	207734	2,24
4.	Нега члана породице	1761	18904	4,23
СВЕГА		21450	565046	51,52

Резултати анализе привремене спречености за рад у Браничевском округу показују да је највећи број поменутих случајева као и највећи број дана одсуства са посла у 2020. години био због болести и повреда ван рада (86,29% случајева и 57,94% дана).

На територији Браничевског округа, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад у 2020. години, износи 51,5 на 100 запослених радника (процењени број радника за Браничевски округ према Републичком заводу за статистику износи 41636 радника). У посматраном периоду, од 2007-2020. године, стопа апсентизма је значајно порасла (гафикон број 13).

Графикон 13. Стопа апсентизма на територији Браничевског округа у периоду 2007-2020. године

На основу приказаних резултата може се рећи да је инвалидност и апсентизам проблем са којим се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва.

3.2. Здравствено стање појединих категорија становништва

У оквиру анализе здравственог стања становништва Браничевског округа посматрани су: здравствено стање мале и предшколске деце, школске деце и омладине, одраслог становништва и жена, као и стање здравља уста и зуба свих категорија становништва.

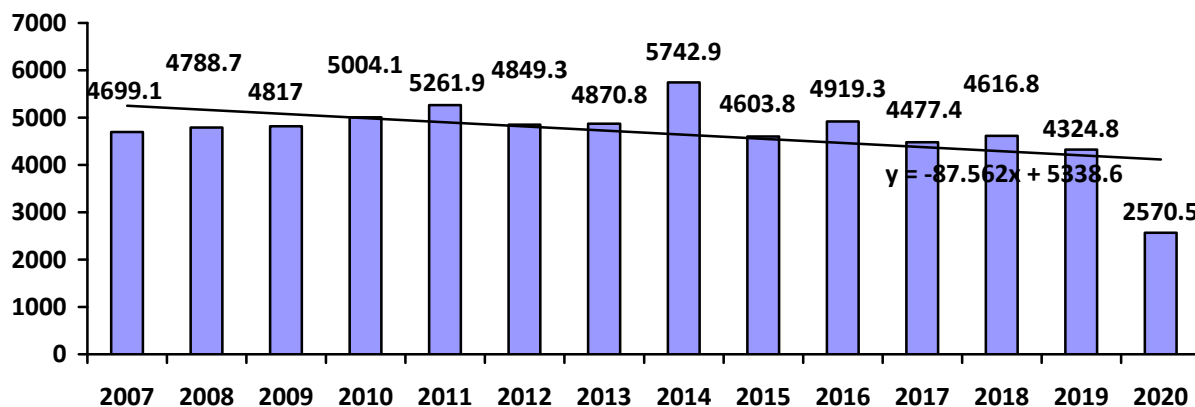
3.2.1. Здравствено стање предшколске деце (од 0 до 6 година)

На територији Браничевског округа у 2020. години, здравствену заштиту је користило укупно 8818 деце предшколског узраста од 0 до 6 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2020. години, домова здравља Браничевског округа, регистровано је укупно 22667 обољења са стопом од 2570,5/1000, односно на свако дете долази по 2,6 обољења, што је за 1,7 обољења мање него претходне године. У периоду од 2007-2020. године, највећа стопа оболевања у посматраној служби била је 2014. године, а најмања 2020. године (графикон број 14).

Графикон 14. Стопа морбидитета предшколске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту мале и предшколске деце Браничевског округа у 2020. години биле су:

- 1 Болести система за дисање (X група) (61,61%)
- 2 Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,47%)
- 3 Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (4,59%)
- 4 Заразне болести и паразитарне болести (I група) (4,03%)
- 5 Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (3,88%)
- 6 Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (3,57%)
- 7 Болести ока и припојака ока (VII група) (2,82%)
- 8 Болести мокраћно-полног система (XIV група) (2,25%)
- 9 Болести система за варење (XI група) (1,88%)
- 10 Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (1,66%)

Према приказаним резултатима анализе може се закључити да су код предшколске деце на територији Браничевског округа убедљиво прво место, као и претходних година, заузеле Болести система за дисање са 61,6%. Стопа обољења за Болести система за дисање била је 1583,8/1000.

Табела 8. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту мале и предшколске деце на територији Браничевског округа 2020. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	5554	24,50
2.	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis (Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације)	5134	22,65
3.	Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta (Акутно запаљење душница и акутно запаљење крајњих огранака душница)	1468	6,48
4.	Febris causae ignotae (Грозница непознатог порекла)	1254	5,53
5.	Laryngitis et tracheitis acuta (Акутно запаљење гркљана и акутно запаљење душника)	1087	4,79

Приказани резултати показују да су и у 2020. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно акутно запаљење ждрела и крајника као и инфекције горњих дисајних путева били најчешћи здравствени проблеми код мале и предшколске деце на територији Браничевског округа (табела 8).

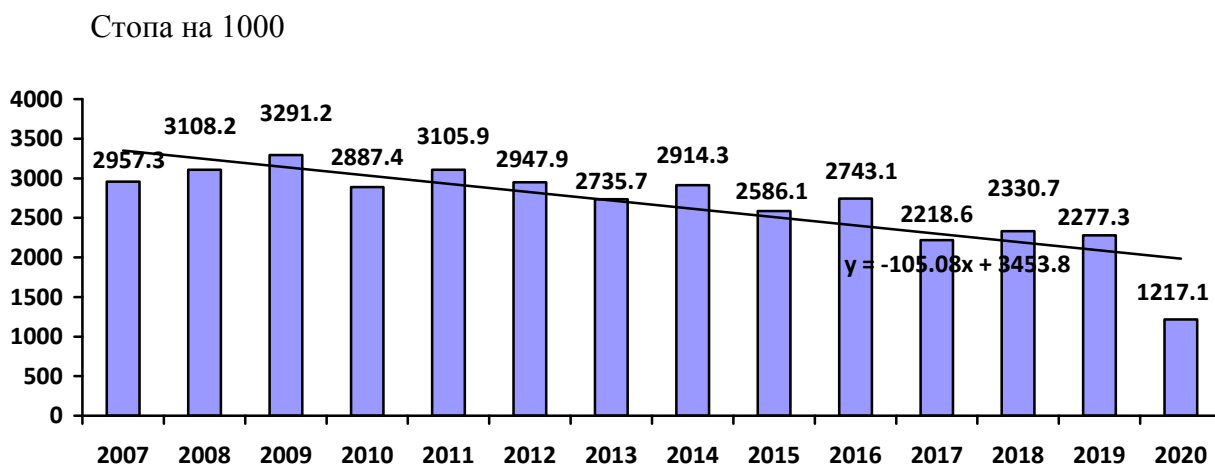
3.2.2. Здравствено стање школске деце и омладине (од 7 до 18 година)

На територији Браничевског округа у 2020. години, здравствену заштиту је користило укупно 18511 школске деце и омладине од 7 до 18 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине домова здравља Браничевског округа у 2020. години, регистровано је укупно 22530 обољења са стопом од 1217,1/1000, односно на свако школско дете долази по 1,2 обољења, што је за 1,1 обољења мање него претходне године. У периоду од 2007-2020. године уочава се смањење стопе оболевања у посматраној животној доби (графикон број 15).

Графикон 15. Стопа морбидитета школске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине Браничевског округа у 2020. години биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (46,31%)
2. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (15,17%)
3. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,83%)
4. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (6,50%)
5. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (4,90%)
6. Болести система за варење (XI група) (3,85%)
7. Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (3,21%)
8. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (3,04%)
9. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (2,02%)
10. Болести ока и припојка ока (VII група) (2,01%)

Према претходно приказаним резултатима анализе, јасно се види да су код школске деце и омладине у Браничевском округу, Болести система за дисање најчешће дијагностикована обољења и да су, као и претходне године, убедљиво на првом месту са учешћем од 46,3%. Стопа оболевања од Болести система за дисање износи 563,7/1000.

Табела 9. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине на територији Браничевског округа 2020. године

Ранг	О К Р У Г Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis (Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације)	4924	21,85
2.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	3992	17,71
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	1637	7,26
4.	Dolor abdominalis et pelvicus (Бол у трбуху и карлици)	1040	4,62
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	935	4,15

Приказани резултати показују да су и у 2020. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно инфекције горњих дисајних путева и акутно запаљење ждрела и крајника били најчешћи здравствени проблеми код школске деце и омладине на територији Браничевског округа (табела 9).

Систематски прегледи, чији су резултати веома добар показатељ здравственог стања школске деце и омладине, спроведени су код ученика основних и средњих школа на територији Браничевског округа у 2020. години, са обухватом од 88,17% код ученика основне школе и са 83,05% код ученика средње школе у односу на планирани број (табела 10.).

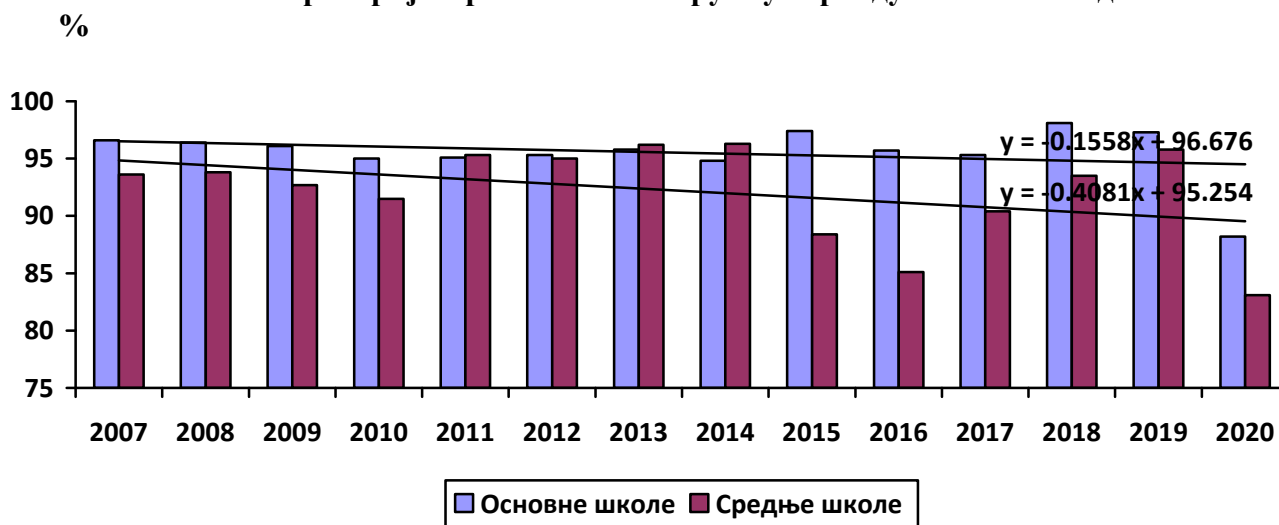

Табела 10. Приказ утврђених стања/обољења након спроведених систематских прегледа код ученика основне и средње школе Браничевског округа у 2020. години

Систематски прегледи ученика основне и средње школе	ОКРУГ			
	БРАНИЧЕВСКИ			
	Ученици основне школе		Ученици средње школе	
Број ученика који подлежу систематским прегледима у току године	3848	100,00	1640	100,00
Обухваћено систематским прегледом	3393	88,17%	1362	83,05
Утврђено стање / обољење	Број	%	Број	%
Лоше телесно држање	392	11,55	141	10,35
Лоша телесна развијеност	113	3,33	54	3,96
Лоша телесна ухрањеност	381	11,23	116	8,52
Изразена деформација кичме (лордоза, сколиоза...)	1	0,33	7	0,51
Деформације грудног коша	58	1,71	32	2,35
Сметње вида и мотилитета	39	1,15	29	2,13
Оштећење слуха	9	0,26	2	0,15
Срчане мане	18	0,53	5	0,37
Недовољна психичка развијеност	20	0,59	-	-
Говорне мане	54	1,60	2	0,15
Деформације стопала	460	13,55	298	21,88

Анализа добијених резултата након спроведених систематских прегледа ученика у дефинисаним узрасту показују да су најчешће дијагностиковани проблеми код ученика и основне и средње школе били деформације стопала, лоше телесно држање и лоша телесна ухрањеност (табела 10).

Графикон 16. Обухват систематским прегледима деце у основним и средњим школама на територији Браничевског округа у периоду 2007-2020. године

Графикон број 16 показује да је у посматраном четрнаестогодишњем периоду, обухват систематским прегледима код ученика основне школе био највећи у 2018. години (98,1%) а најмањи у 2020. години (88,2%). Обухват систематским прегледима код ученика средње школе у посматраном периоду био је највећи у 2014. години (96,3%) а најмањи у 2020. години (83,1%).

3.2.3. Здравствено стање одраслог становништва

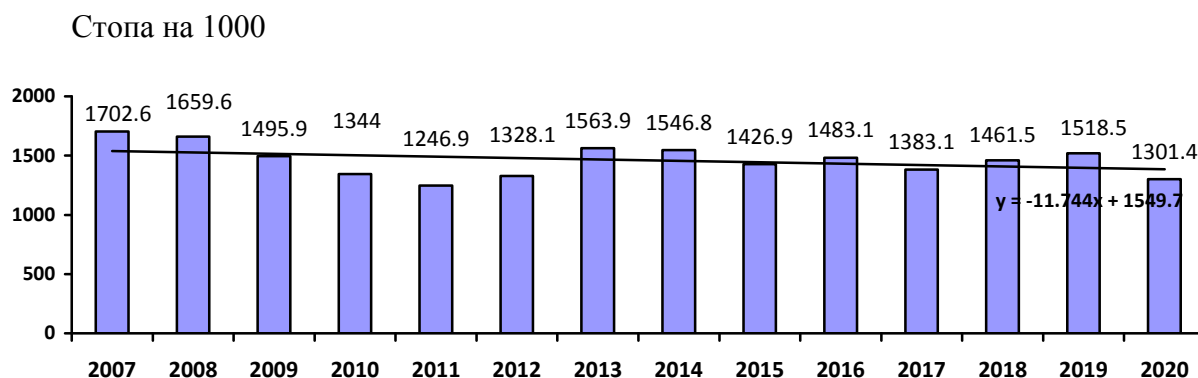
Анализа здравственог стања одраслог становништва на територији Браничевског округа за 2020. годину, рађена је на основу података добијених из служби опште медицине и медицине рада, домова здравља са територије посматраног округа.

3.2.3.1. Служба опште медицине

На територији Браничевског округа здравствене услуге у оквиру служби опште медицине остварује 106521 корисник.

У оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2020. години регистровано је укупно 138628 обољења са стопом од 1301,4/1000, односно 1,3 обољења по одраслој особи, што је за 0,2 обољења мање у односу на претходну годину. У периоду од 2007-2020. године, највећа стопа оболевања била је 2007. године, а у односу на претходну годину дошло је до смањења стопе оболевања у овој служби (графикон број 17).

Графикон 17. Стопа морбидитета код одраслог становништва у оквиру службе опште медицине на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2020. години, биле су:

1. Болести система крвотока (IX група) (17,33%)
2. Болести система за дисање (X група) (13,70%)
3. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (12,33%)
4. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (10,31%)
5. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (7,13%)
6. COVID-19 (XXII група) (6,56%)
7. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (5,86%)
8. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (4,90%)
9. Болести система за варење (XI група) (4,30%)
10. Душевни поремећаји и поремећаји понашања (V група) (3,34%)

Резултати анализе показују да су у служби опште медицине у 2020. години, на првом месту регистроване Болести система крвотока са 17,3%, чија стопа износи 225,6/1000. Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби опште медицине на територији Браничевског округа приказане су у табели број 11.

Табела 11. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби опште медицине на територији Браничевског округа 2020. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Нуртентенсio артериалис еssentialis (primaria) (Повишен крвни притисак, непознатог порекла)	14434	10,41
2.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	10148	7,32
3.	COVID-19	9008	6,50
4.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	6930	5,00
5.	Друга обољења леђа	6817	4,92

Приказани резултати показују да су, као и претходних година, висок крвни притисак, други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази, а од ове године и Covid-19, били најчешће регистроване дијагнозе код одраслог становништва на територији Браничевског округа и у 2020. години.

3.2.3.2. Служба здравствене заштите радника

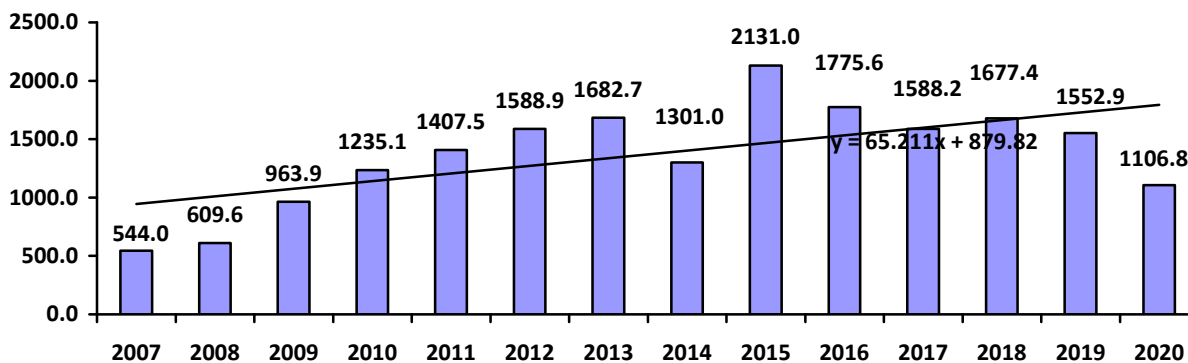
На територији Браничевског округа у 2020. години, здравствене услуге у оквиру службе медицине рада, оних домова здравља који имају организовану поменуту службу (дз Петровац на Млави и дз Пожаревац), користило је укупно 29208 радно-активних лица.

У оквиру служби медицине рада домова здравља Браничевског округа у 2020. години, регистровано је укупно 32328 обољења са стопом од 1106,8/1000. У посматраном периоду, од 2007-2020. године, стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту радника је била највећа 2015. године (графикон број 18).

Графикон 18. Стопа морбидитета радно активног становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 које су регистроване у оквиру служби медицине рада Браничевског округа у 2020. години биле су:

1. Болести система крвотока (IX група) (19,15%)
2. Болести система за дисање (X група) (16,65%)
3. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (11,94%)
4. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (9,65%)
5. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (6,76%)
6. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (6,59%)
7. Повреде, травања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (5,46%)
8. Болести система за варење (XI група) (4,60%)
9. Душевни поремећаји и поремећаји понашања (V група) (3,15%)
10. Болести коже и поткожног ткива (XII група) (3,00%)

Анализа показује да су код радно-активног становништва на територији Браничевског округа највећи проблем у 2020. години, биле Болести система крвотока (19,2%), затим Болести система за дисање (16,6%) и Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (11,9%). Стопа оболевања за Болести система крвотока у Браничевском округу 2020. године била је 212,0/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби медицине рада Браничевског округа приказане су у табели број 12.

Табела 12. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби медицине рада на територији Браничевског округа 2020. године

Ранг	О К Р У Г Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (Повишен крвни притисак, непознатог порекла)	3846	11,79
2.	Друга обољења леђа	2141	6,56
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	2058	6,31
4.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	1613	4,94
5.	Diabetes mellitus (Шећерна болест)	1055	3,23

Анализирајући приказане дијагнозе може се рећи да су висок крвни притисак, не дефинисана обољења леђа као и други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази били најчешће регистроване дијагнозе код радно-активног становништва Браничевског округа у 2020. години.

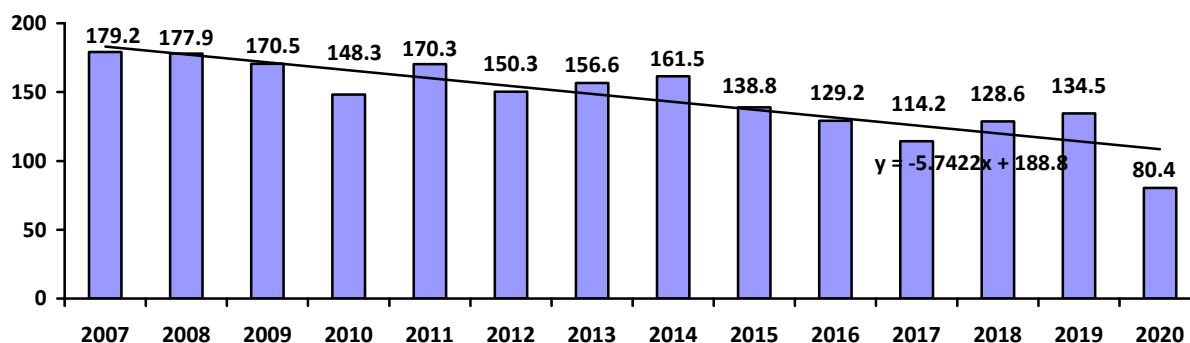
3.2.4. Здравствено стање жена

На територији Браничевског округа у 2020. години, здравствене услуге у оквиру службе за здравствену заштиту жена, имало је право да користи укупно 73599 жена које припадају животној доби од 15 и више година.

У 2020. години, у оквиру службе за здравствену заштиту жена Браничевског округа регистровано је укупно 5914 обољења са стопом од 80,4/1000. Стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту жена у посматраном периоду, од 2007-2020. године полако опада (графикон број 19).

Графикон 19. Стопа морбидитета жена на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ 10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту жена домова здравља посматраног округа у 2020. години биле су:

1. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (81,97%)
2. Тумори (II група) (7,07%)
3. Трудноћа, рађање и бабиње (XV група) (5,68%)
4. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (2,15%)
5. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (1,40%)
6. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (0,66%)
7. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (0,49%)
8. Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (0,37%)
9. Болести система крвотока (IX група) (0,12%)
10. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (0,03%)

Анализа здравственог стања жена које живе на територији Браничевског округа у оквиру службе за здравствену заштиту жена, показује да су у 2020. години, као и претходних година, најчешћи проблем биле Болести мокраћно-полног система са 82,0%, чија стопа износи 65,87/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби за здравствену заштиту жена Браничевског округа приказане су у табели број 13.

Табела 13. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту жена на територији Браничевског округа 2020. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Друга запаљења женских карличних органа	880	14,88
2.	Servicitis uteri (Запаљење грлића материце)	870	14,71
3.	Болести дојке	648	10,95
4.	Morbi climacterici (Болести менопаузе-климактеријума)	545	9,21
5.	Друга обољења полно-мокраћног пута	447	7,55

Приказани резултати показују да су и у 2020. години, као и претходних година највећи проблем код жена са 15 и више година живота у Браничевском округу биле запаљење грлића материце, друга запаљења женских карличних органа, као и Болести дојке: Dysplasia mammae benigna (Доброћудни поремећај ткива дојке), Morbi mammae inflammatorii (запаљења дојке), Нуретрophiа mammae (увећање дојке) и Nodulus mammae (чвор дојке).

3.2.5. Здравствено стање зуба и орално здравље

У оквиру службе стоматолошке здравствене заштите током 2020. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 26831 обољења са стопом од 164,5/1000. Посматрајући период од 2007-2020. године, може се рећи да је стопа у 2020.

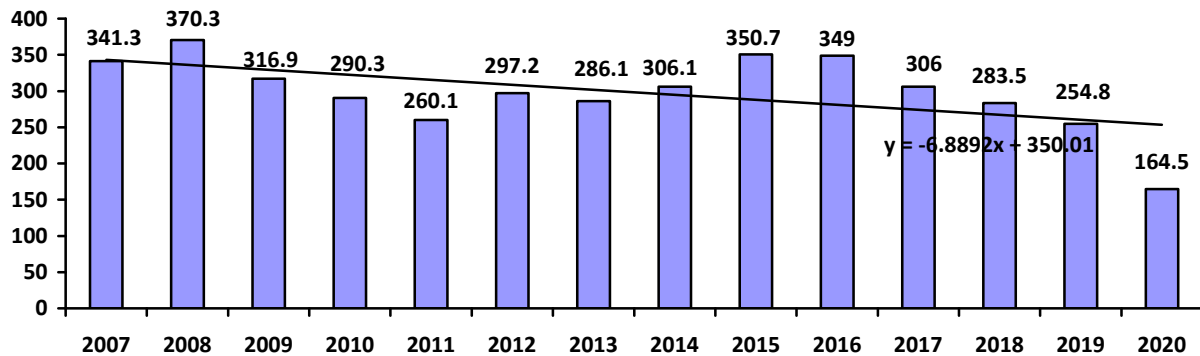

години мања за 51,8% у односу на прву годину посматрања (2007. годину) (графикон број 20).

Графикон 20. Стопа морбидитета у стоматолошкој здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Стопа на 1000

Од укупног броја приказаних обољења зуба на територији Браничевског округа (26831), код деце од 0 до 6 година регистровано је 2194 обољења (стопа 248,8/1000), код школске деце од 7 до 14 година регистровано је 7391 обољења (стопа 639,6/1000), код школске деце од 15 до 18 година регистровано је 1442 обољења (стопа 207,3/1000), код одраслих од 19 до 64 године регистровано је 9571 обољење (стопа 100,4/1000) и код лица са 65 и више година регистровано је 6233 обољења (стопа 154,1/1000).

Табела 14. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби стоматолошке здравствене заштите на територији Браничевског округа 2020. године

Ранг	ОКРУГ БРАНИЧЕВСКИ		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Morbi pulpaе et textus periapicalis (Болести пулпе зуба и ткива око врха зуба)	9236	34,42
2.	Caries dentium (Каријес-квар зуба)	5872	21,88
3.	Morbi dentium et textus sustentionalis alii (Друге болести зуба и потпорног ткива)	3851	14,35
4.	Morbi gingivae et processus alveolaris edentati alii (друге болести десни и безубог алвеолног наставка)	1944	7,24
5.	Gingivitis et morbi periodontales (запаљење десни и болести околине зуба)	1686	6,28

Резултати анализе показују да су и у 2020. години, као и претходних година, на територији Браничевског округа, најчешће регистроване дијагнозе у оквиру стоматолошке здравствене заштите биле: болести пулпе зуба и ткива око врха зуба, зубни каријес и неозначене болести зуба и потпорног ткива (табела 14).

3.3. Болнички морбидитет

Болнички морбидитет, као веома важан показатељ здравственог стања становништва на територији Браничевског округа посматран је кроз Извештаје о хоспитализацији болнички лечених лица.

На територији Браничевског округа стационарну здравствену заштиту становништву обезбеђују Општа болница Пожаревац и Општа болница Петровац на Млави.

Болничко лечење на територији Браничевског округа у 2020. години, са укупним бројем запослених здравствених радника (лекара и медицинских сестара/техничара), капацитетом, оптерећеношћу, заузетошћу и просечном дужином лечења приказано је у табели број 15.

Табела 15. Стационарно лечење на територији Браничевског округа у 2020. години

ОКРУГ	Општа болница	Број запослених*			Број пост-еља**	Број лече-них**	Број оствар. б.о. дана**	Прос. дужи. лечењ а**	Заузет. постеља у %**	Број умрлих ***
		Укуп	Лекара	Технич.						
Браничевски	Петровац на Млави	225	53	172	138	2658	15844	5,96	31,46	191
	Пожаревац	761	164	597	530	9477	59736	6,30	30,88	995
	Свега	986	217	769	668	12135	75580	6,22	30,99	1186

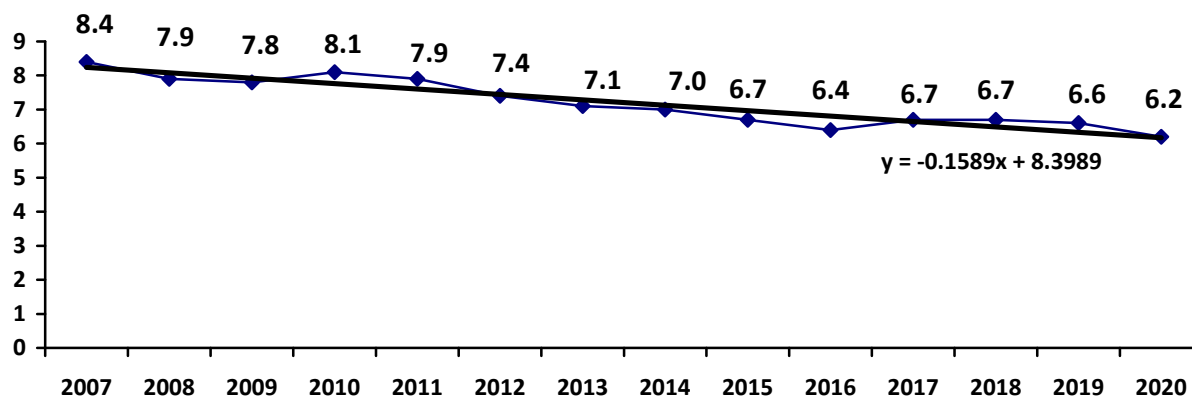
*Приказани број запослених подразумева укупан број запослених лекара и техничара на одређено и на неодређено време који се финансирају из средстава РФЗО без осталих здравствених радника (фармацеута), сарадника и немедицинског особља.

**Подаци преузети из Планско-извештајних табела за стационарне здравствене установе-Капацитети и коришћење болничких постеља.

***Подаци преузети из Извештаја службе за болничко-стационарно лечење (Свезни извештај Обр.Бр 3-21-60)

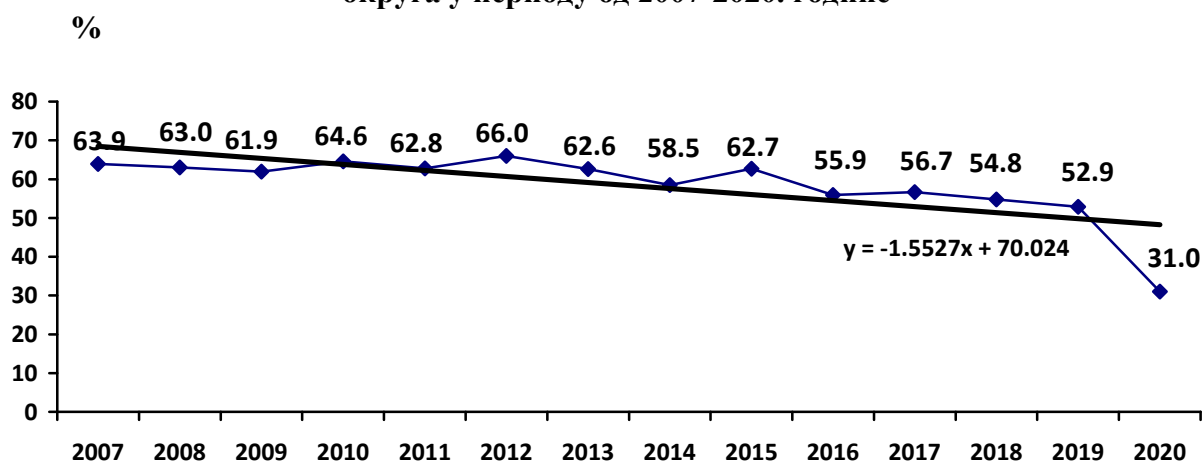
На основу података у периоду од 2007. до 2020. године уочавамо да у болницама Браничевског округа просечна дужина лечења благо опада, док је у 2020. години дошло до наглог пада просечне заузетости постеља у процентима (графикон број 21 и 22).

Графикон 21. Просечна дужина лечења у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

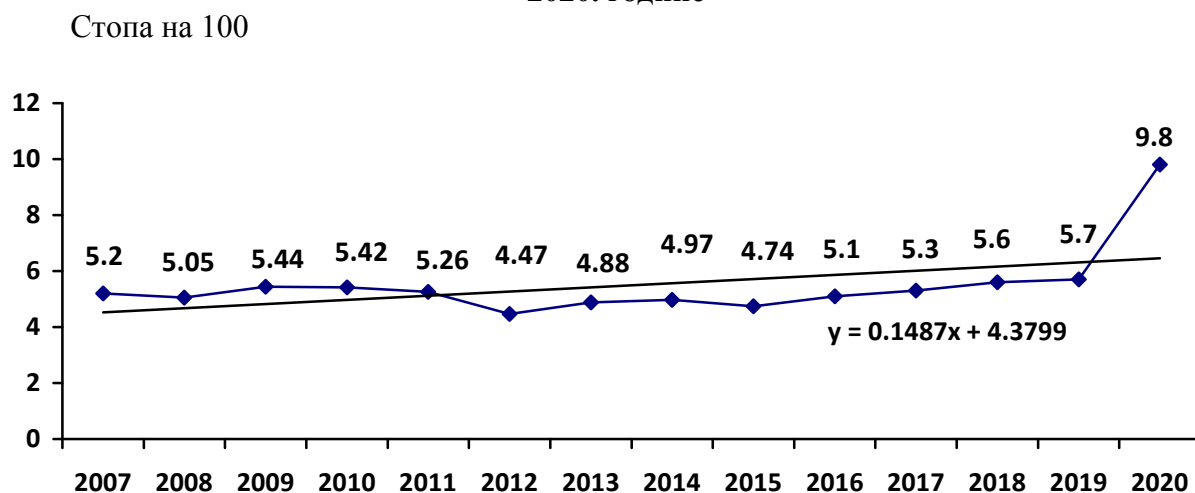

Графикон 22. Просечна заузетост постеља у процентима у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

У посматраном четрнаестогодишњем периоду вредност стопе леталитета у болницама Браничевског округа била је најнижа 2012. године, а од 2017. године, постепено је растао тренд, да би у 2020. години дошло до значајног скока стопе леталитета (графикон број 23).

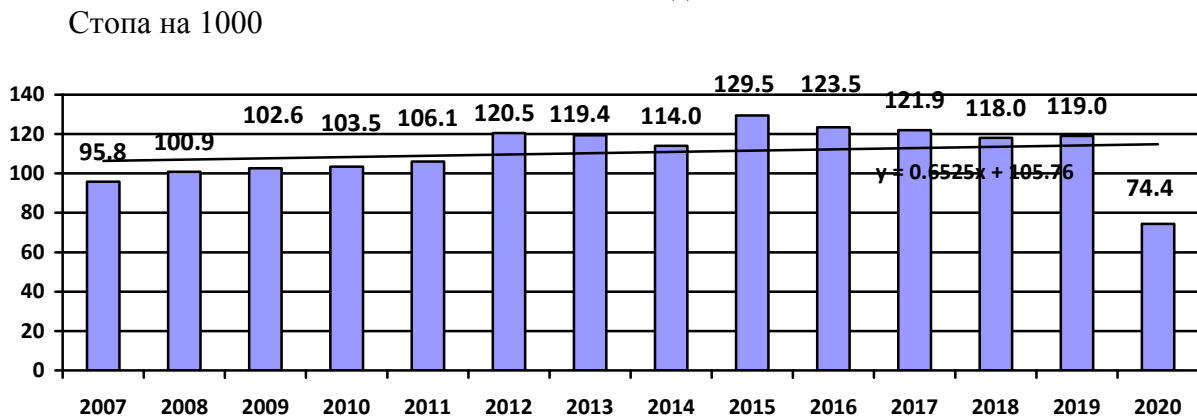
Графикон 23. Стопа леталитета у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Према добијеним резултатима стопа хоспитализације у 2020. години у Општој болници Пожаревац била је 75,9 хоспитализованих на 1000 становника, што је за 39,8% мање у односу на 2019. годину, а у Општој болници Петровац на Млави стопа хоспитализације износила је 69,6 болнички лечених лица на 1000 становника, што је за 27,5% мање у односу на претходну годину. У 2020. години, на нивоу Браничевског округа, за две болнице, стопа хоспитализације је износила 74,4 на 1000 становника. Посматрајући период од 2007-2020. године, стопа хоспитализације је најнижа у 2020. години (графикон број 24).

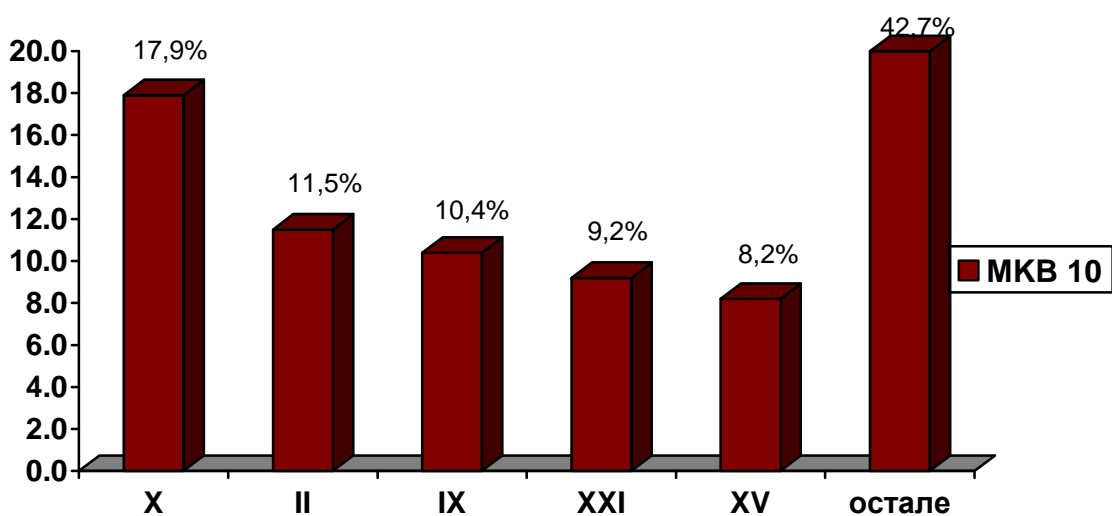
Графикон 24. Стопа хоспитализације на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Анализирајући старосну структуру стационарно лечених лица у 2020. години, у општим болницама Браничевског округа, може се рећи да од укупног броја лечених највећи проценат, како у Општој болници Пожаревац тако и Општој болници Петровац на Млави, припадао је особама са 65 и више година (46,16% у пожаревачкој и 56,38% у петровачкој болници), а на нивоу округа тај проценат износи 47,29%. Најмањи проценат од укупног броја лечених, на нивоу Браничевског округа, припада категорији становништва од 7 до 18 година (2,60%).

Према основном разлогу хоспитализације, резултати анализе показују да је у 2020. години, највећи број лица на територији Браничевског округа био хоспитализован због Болести система за дисање (17,93%), Тумори (11,48%) и Болести система крвотока (10,44%) (графикон 25).

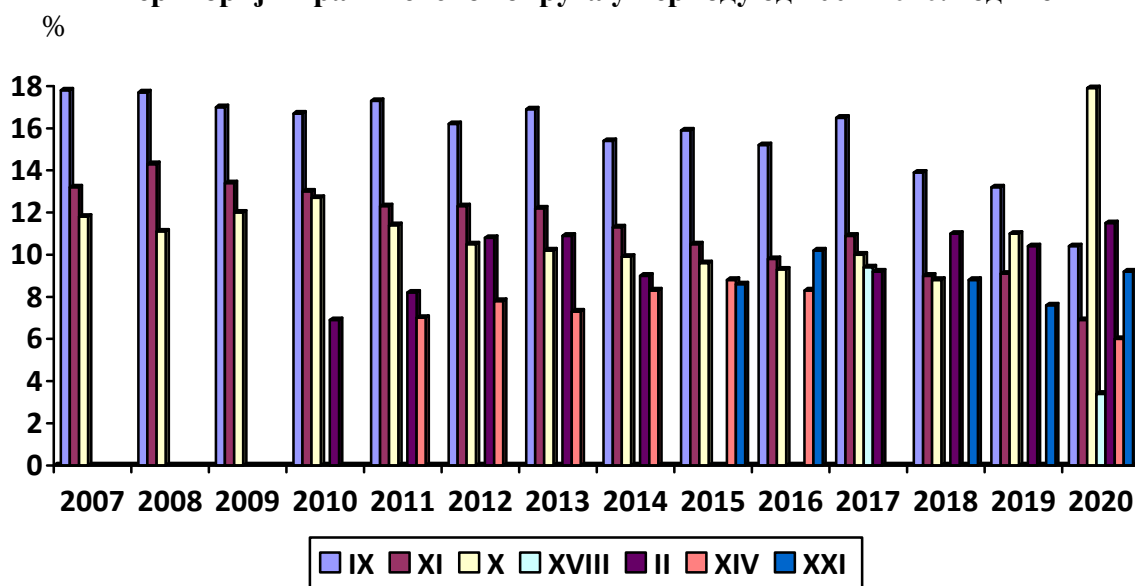
Графикон 25. Најчешћи разлози хоспитализације на територији Браничевског округа по МКБ 10 у 2020. години

У посматраном периоду од 2007-2020. година, Болести система крвотока биле су водеће све до 2020. године. Према подацима из графикона број 26, може се рећи да је у 2020. години дошло до значајног пораста Болести система за дисање и Тумори.

Графикон 26. Учешће водећих група болести у болничком морбидитету болница на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Према подацима приказаним у табели 16, у 2020. години, најчешћи узрок хоспитализације у општој болници Пожаревац били су Болести система за дисање а у Општој болници Петровац на Млави биле су Болести система крвотока.

Табела 16. Приказ водећих група болести у болницама Браничевског округа у 2020. години

Ред бр.	ОКРУГ	ОПШТА БОЛНИЦА	ГРУПА БОЛЕСТИ ПО МКБ-10	БРОЈ ХОСПИТАЛ.	%ОД УКУП. БРОЈА ЛЕЧЕНИХ
1.	Браничевски	ПОЖАРЕВАЦ	X	2618	17,34
			II	1846	12,23
			XXI	1536	10,17
			IX	1316	8,72
			XV	1219	8,07
		ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ	IX	455	24,41
			X	424	22,75
			XV	178	9,55
			XI	166	8,91
			XIV	104	5,58

Најчешће утврђене дијагнозе, као основни разлог болничког лечења, у општим болницама Браничевског округа приказане су у табели број 17. Ако се искључи разлог хоспитализације због порођаја (Partus spontaneus capite i Partus sectione caesarea selectivus), као и боравк у здравственој установи ради одређених третмана и здравствене заштите и због недовољно дефинисаних стања и симптома, у Општој болници Пожаревац најчешћи разлози хоспитализације били су: Запаљење плућа неозначено и Хемиотерапијска сеанса због тумора а у Општој болници Петровац на Млави: Застојно обољење мишића срца и Треперење преткомора и лепршање преткомора (табела 17.).

Табела 17. Приказ водећих дијагноза болести које су лечене у општим болницама Браничевског округа 2020. године

Ранг	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр.лечених	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр.лечених
1.	Pneumonia, non specificata (J18.9)	1698	11,25	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	121	6,49
2.	Hemioterapijska seansa zbog tumora (Z51.1)	1158	7,67	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	82	4,40
3.	Neoplasma malignum mammae, non specificatum (C50.9)	369	2,44	Pneumonia, non specificata (J18.9)	82	4,40
4.	Infectio coronaviralis (B34.2)	302	2,00	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum exacerbatione acuta, non specificatus (J44.1)	78	4,18
5.	Agranulocytosis (D70)	248	1,64	Pneumonia viralis, non specificata (J12.9)	62	3,33

Посматрајући X и IX групу по МКБ-10, односно Болести система за дисање и Болести система крвотока, као водеће групе у укупном броју стационарно лечених лица у општим болницама на територији Браничевског округа, приказали смо најчешће дијагнозе за X групу у Општој болници Пожаревац и најчешће дијагнозе за IX групу у Општој болници Петровац на Млави (табела 18.).

Табела 18. Приказ најчешћих дијагноза водећих група болести по МКБ-10 у општим болницама Браничевског округа у 2020. години

Ранг	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Најчешће дијагнозе X групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из II групе	Најчешће дијагнозе IX групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из IX групе
1.	Pneumonia, non specificata (J18.9)	1698	64,86	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	121	26,59
2.	Effusio pleuralis (J90)	79	3,02	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	82	18,02
3.	Oedema pulmonis (J81)	74	2,83	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (I10)	21	4,62
4.	Tonsillitis acuta, non specificata (J03.9)	73	2,79	Insufficiencia ventriculi sinistri (I50.1)	19	4,18
5.	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum infectione partis tractus respiratorii inferioris acuta (J44.0)	57	2,18	Angina pectoris, non specificata (I20.9)	16	3,52

На основу овако приказаних дијагноза, водећих група по МКБ-10, може се рећи да је у 2020. години, у Општој болници Петровац на Млави највећи број лечених болесника био са Застојним обољењем мишића срца и Треперењем преткомора и лепршањем преткомора а у Општој болници Пожаревац са Запаљењем плућа, неозначено и Изливом у поплућницу.

3.4.Морталитет

На територији Браничевског округа посматрани су: општа стопа морталитета, специфична стопа морталитета по полу лица од 20 до 49 година, специфична стопа морталитета болести система крвотока и тумора, стопа морталитета одојчади, стопа матерналног морталитета, стопа морталитета деце од једне до навршене четврте године живота, стопа смртности деце до пет година живота и пропорционални морталитет деце до пет година живота (табела 19).

Табела 19. Показатељи „негативног” здравља на територији Браничевског округа у 2020. години

ОПШТИНА	Општа стопа морталитета	Спец. стопа морталитета М 20-49 год. живота	Спец. стопа морталитета Ж 20-49 год. живота	Спец. стопа морталитета Бол. сист. крвотока	Спец. стопа морталитета Тумора	Стопа матерналног морталитета	Стопа морталитета одојчади	Стопа морталитета деце од 1 до навршене 4. године живота	Стопа морталитета деце до 5 године живота	Пропорционални морталитет деце до 5 година живота
Велико Градиште	24,21	3,40	1,08	1119,67	414,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Голубац	25,33	3,01	0,00	1637,28	293,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жабари	25,37	1,67	0,67	1476,54	382,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жагубица	25,09	2,09	1,79	1895,60	210,62	0,00	19,61	0,00	19,61	0,36
Кучево	26,18	3,03	0,50	1827,39	268,97	0,00	14,71	0,00	14,71	0,30
Мало Црниће	30,62	3,76	2,49	2002,33	349,61	0,00	25,00	0,00	25,00	0,35
Петровац	23,41	1,90	0,40	1553,57	278,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Пожаревац	19,29	3,26	0,64	964,44	305,52	0,00	6,54	0,00	6,54	0,29
Браничевски округ	22,63	2,89	0,78	1325,30	308,48	0,00	6,16	0,00	6,16	0,19

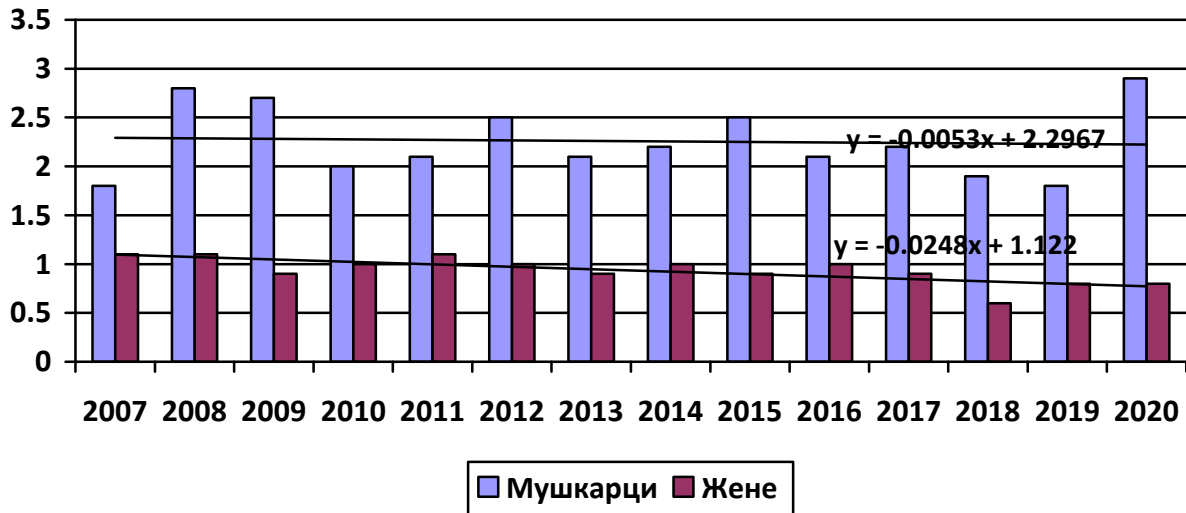
Анализа морталитета за 2020. годину на територији Браничевског округа је показала да просечно трајање живота на поменутој територији износи 74,9 година.

У периоду од 2007. до 2020. године, специфична стопа морталитета мушкараца узраста 20-49 година била је највећа 2020. године, док је специфична стопа умирања жена исте старосне доби била највећа 2007., 2008. и 2011. године, а у последње две године нема разлике (графикон број 27).

Графикон 27. Специфична стопа морталитета узраста 20-49 година оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

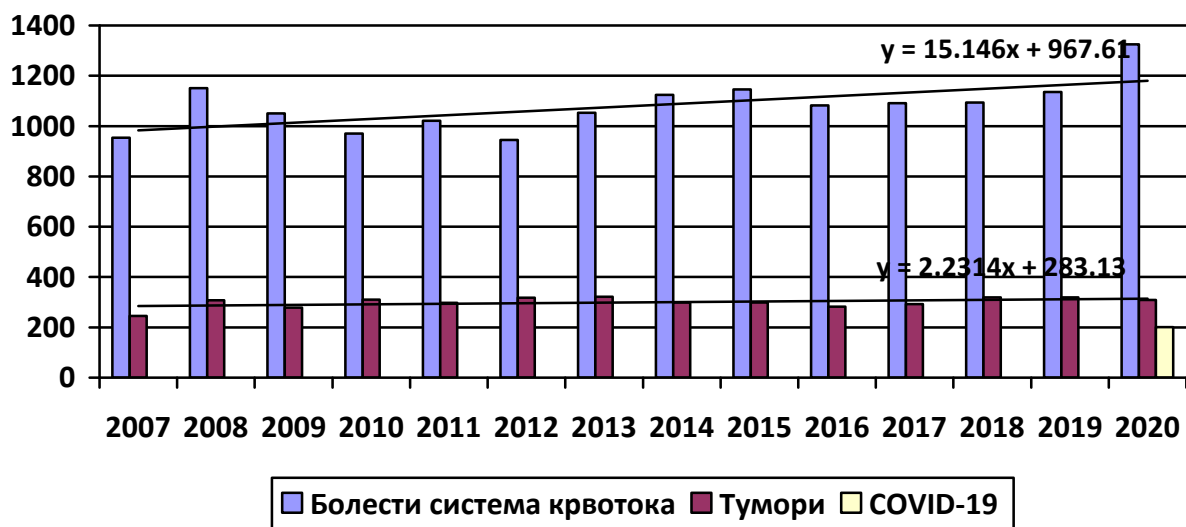
Стопа на 1000

Специфичне стопе морталитета од болести система крвотока и тумора у посматраном четрнаестогодишњем периоду су у порасту, а 2020. године приказана је и специфична стопа морталитета од болести COVID-19 (графикон бр 28).

Графикон 28. Специфична стопа морталитета изабраних група болести на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

Стопа на 1000

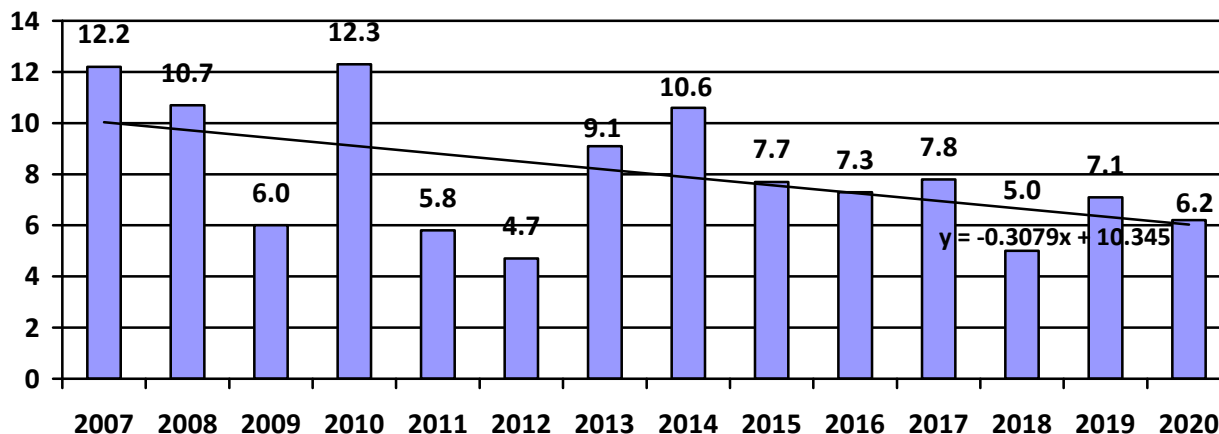

Од узрасно-специфичних стопа смртности, као што смо напоменули анализирани су стопа смртности одојчади, стопа смртности деце узраста испод 5 година живота и узраста од 1 - 4 године живота. На територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године, смртност деце до 5 година живота је у благом опадању, док смртност деце од 1 до навршене 4. године живота, у последњих пет година варира (графикон број 29 и 30).

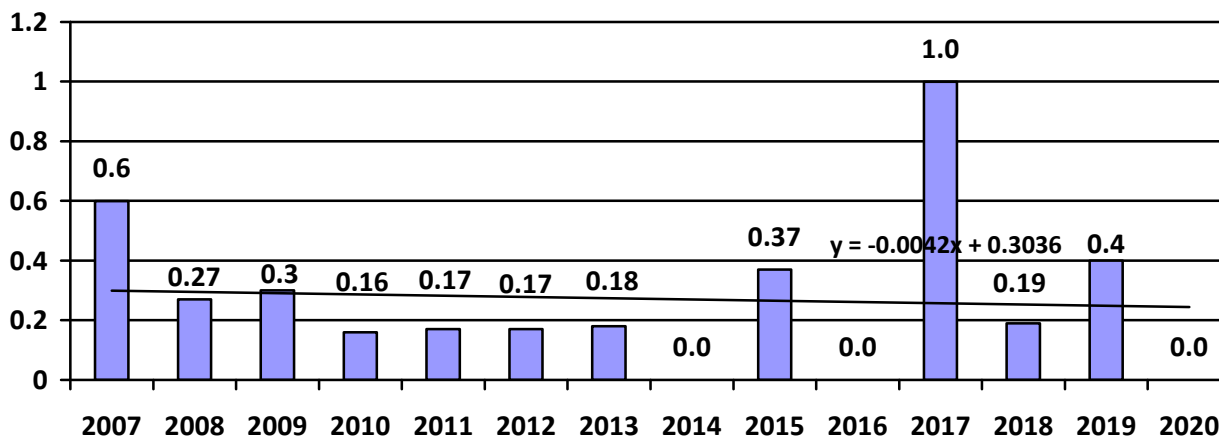
Графикон 29. Стопа смртности деце до 5. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2020. година

Стопа на 1000

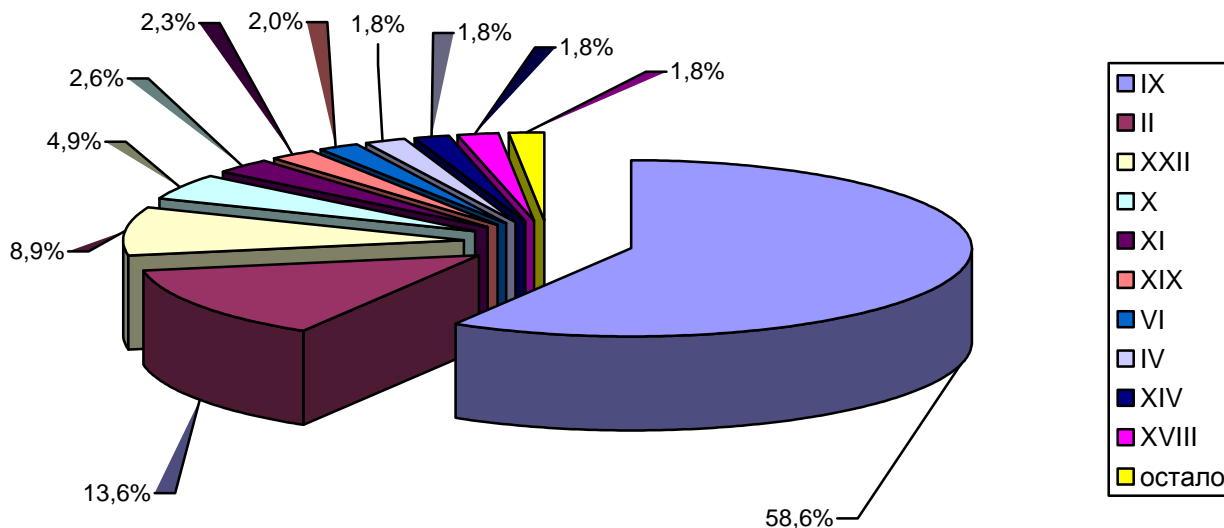
Графикон 30. Стопа смртности деце од 1 до навршене 4. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2020. година

Стопа на 1000

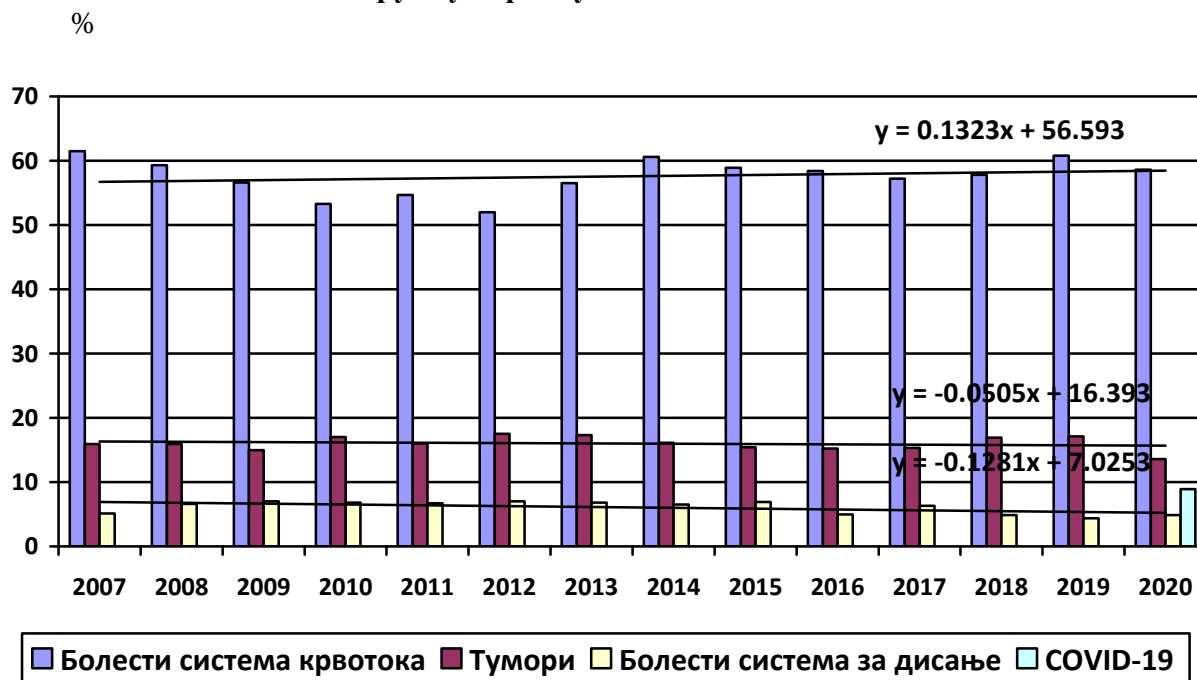
Према узроку смрти по МКБ-10, у 2020. години, на територији Браничевског округа, највећи број лица је умро од: Болести система крвотока (2161 лице или 58,56%), Тумора (503 лица или 13,63%) и COVID-19 (327 лица или 8,86%) (графикон бр. 31).

Графикон 31. Водећи узроци смрти по МКБ-10 на територији Браничевског округа 2020. године

У периоду од 2007. до 2020. године, на територији Браничевског округа убедљиво водеће место у умирању становништва заузимају Болести система крвотока а друго место Тумори. У 2020. години, треће место је заузео COVID-19, а четврто Болести система за дисање (графикон број 32).

Графикон 32. Учешће водећих група болести у умирању на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2020. године

IV СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2020. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА И ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ

4.1 Спречавање и сузбијање болести

На територији Браничевског округа у току 2020. године спроведене су мере примарне превенције у циљу очувања здравља и спречавања и сузбијања обољења. Мере спречавања и сузбијања обољења, односно мере специфичне превенције се спроводе као: вакцинација, дезинфекција, дезинсекција и асанација.

4.1.1. Вакцинација

Вакцинација је веома специфична мера превенције јер штити само вакцинисане особе од обољења против којих су вакцинисане. На територији Браничевског округа у 2020. години спроведена је имунизација према Календару обавезне имунизације у Републици Србији против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, великог кашља, обољења изазваних *Haemophilus influenzae*, обољења изазваних стрептококусом пнеумоније, Хепатитиса Б, морбила, рубеле и паротитиса (табела 20).

Табела 20. Приказ спроведене имунизације према Календару обавезне имунизације на територији Браничевског округа у 2020. години

Ред. број	ВАКЦИНА	Број планираних	Број вакцинисаних	%	
1.	BCG-против туберкулозе	Број вакцинисаних	1147	1128	98,34
2.	DTaP-IPV-Hib-против дифтерије, тетануса, великог кашља; против дечје парализе; против обољења које изазива хемофилус инфлуенце тиб б	Број вакцинисаних	1216	1140	93,75
		Ревакцинација у 2. години	1238	1113	89,90
2.1	TdaP (DT)- против дифтерије, тетануса и великог кашља	Ревакцинација ДТ у 7. години	1318	912	69,20
2.2	TdaP (DT pro adultis) – против дифтерије, тетануса и великог кашља	Ревакцинација ДТ у 14. години	1600	1070	66,88
2.3	bOPV (IPV)-против дечје парализе	Ревакцинација у 7. год.	1318	1187	90,06
		Ревакцинација у 14. год.	1597	1063	66,56
3.	PCV-против обољења изазваних стрептококусом пнеумоније	Број вакцинисаних вакцином пнеумококна коњугована са 3 дозе (Synflorix)	1216	1083	89,06
		Ревакцинација пнеумококном коњугованом вакцином (Synflorix) у 2. години	1247	1070	85,81
4.	НВ-против Хепатитиса Б	Вакцинација у 1. год. (са 3 дозе)	1218	1130	92,78
		Вакцинација-пропуштена годишта (са 3 дозе)	32	32	100,00
5.	MMR-против малих богиња, заушки и рубеле	Број вакцинисаних у 2. год.	1233	1120	90,84
		ревакцинација у 7. год.	1319	1212	91,89
		пропуштена годишта		51	

Према приказаним подацима о спроведеној имунизацији у 2020. години, на територији Браничевског округа, можемо рећи да су вакцинације као и ревакцинације спроведене у нешто мањем обиму у односу на план.

Слабији обухват деце вакцинацијом у општинама Браничевског округа је резултат, поред већ познатих разлога (миграција становништва, неодазивање деце из маргиналних популација, нередовно одазивање на више позива у систему континуиране вакцинације, одлагање вакцинације више месеци „док дете прохода и проговори”, као и неколико случајева где су родитељи одбили да вакцинишу дете), и резултат актуелне епидемиолошке ситуације са COVID 19 у 2020. години, како болест и изолација деце и родитеља, тако и болест и изолација здравствених радника у службама за имунизацију домова здравља.

Посебан проблем и даље представљају раздвојени вакцинални пунктови на дечјим и школским одељењима, што се посебно односи на ДЗ Пожаревац и ДЗ Смедеревска Паланка, као и недостајући кадар у одређеним домовима здравља (нпр. РЈ Костолац ДЗ Пожаревац).

У оквиру Програма имунизације лица по клиничким индикацијама, а према подацима о спровођењу имунизације против грипа у сезони 2020/2021. године, вакцинисано је у Браничевском округу укупно 9801 лице (од 5-19 година 0,84%; од 20-64 године 27,67% и 65 и више година 71,48%).

У СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2020. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У току 2020. године, од стране Одељења за хигијену и заштиту животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац и територијалних ХЕ служби, вршен је хигијенско-санитарни надзор водних објеката као и контрола хигијенске исправности воде за пиће и то, према Програму заштите од заразних болести и према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће, на територији свих општина Браничевског округа.

На територији Браничевског округа постоји 8 централних градских водовода, 55 сеоских водовода и 161 јавних водних објеката за локално снабдевање водом који су под сталном контролом/надзором Завода за јавно здравље Пожаревац. Поред наведених објеката постоје и појединачни или индивидуални бунари који се контролишу на захтев њихових власника.

У току 2020. године, редовна дезинфекција спроведена је код 7 централних градских водовода (није спроведена само у Жабарима), док је редовно испитивање хигијенске исправности воде спроведено код свих 8 поменутих објеката. У оквиру поменутог испитивања у 2020. години узето је укупно 176 узорака на бактериолошки преглед, од којих је 1 узорак (0,57%) био неисправан (у Жабарима 1 узорак). Разлог бактериолошке неисправности биле су колиформне и аеробне мезофилне бактерије. Исти број узорака (176) прегледан је на физичко-хемијску исправност, од којих је 8 узорака (4,55%) било неисправно. Физичко-хемијску неисправност имао је градски водовод у Жабарима (свих 8 узорака). Разлог физичко-хемијске неисправности била су повећана концентрација нитрата (NO₃).

На територији Браничевског округа, који броји укупно 189 села, постоји 55 сеоских водовода, од којих 36 имају легалног власника (ЈКП) а 19 сеоских водовода су са нелегалним власником (месне заједнице, групе грађана и др.). У 2020. години, на поменутих објектима спроведено је 9 редовних и 24 повремене дезинфекције, док код 22 сеоска водовода није рађена дезинфекција јер су били исправни. У 2020. години било је 37 редовних и 7 повремених испитивања хигијенске исправности воде сеоских водовода, док у 11 сеоских водовода није било контроле хигијенске исправности. Од укупно 88 узетих узорака на бактериолошки преглед, 12 узорака (13,63%) било је неисправно због присуства

колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. Исти број узорака (88) узет је на физичко-хемијски преглед, од којих је 10 узорака (11,36%) било неисправно због мириса, мутноће, повећане концентрације амонијака и повећане концентрације нитрата (NO₃). Повећана концентрација нитрата била је код 9 узетих узорака.

На територији Браничевског округа постоји 161 јавни водни објекат, од којих је 107 унапређен тип изворишта (бушени бунар, заштићени извор, заштићени копани бунар) и 54 неунапређен тип изворишта (незаштићени извори, незаштићени копани бунари, цистерна: мобилна или стационарна). У току 2020. године, спроведено је 88 редовних и 43 повремених испитивања хигијенске исправности воде јавних водних објеката. Урађен је бактериолошки преглед на 611 узорака и утврђена неисправност код 230 узорака (37,64%) због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. На 611 узорака извршен је физичко-хемијски преглед и утврђена неисправност код 250 узорака (40,91%) због мутноће, повећане концентрације амонијака, повећане концентрације нитрита (NO₂) и повећане концентрације нитрата (NO₃). Повећана концентрација нитрата била је код 180 узетих узорака.

Према годишњем извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа, постоје 7 градске депонија смећа, али још увек све имају хигијенско-санитарне недостатке, самим тим угрожавају околну земљиште, подземне воде и ваздух. Капацитети неких депонија су већ попуњени, а решења се траже у отварању регионалних депонија. Сеоске депоније смећа су практично бројна сметлишта ван села, а има и одлагања смећа у водотоке и лагеровања у двориштима. Само у 5 насеља одређене су локације за депоновање смећа, али без потребних хигијенско-санитарних садржаја.

У оквиру Диспозиције отпадних вода на територији Браничевског округа, у току 2020. године, од 16 индустријских канализација и 27 отпадних вода које се испуштају у друго (пропусне јаме, површинска вода, на слободну површину...), које су контролисане, само код 13 индустријских и 1 санитарне је вршено пречишћавање, углавном недовољно ефикасно. Може се закључити да је потребно боље пречишћавање, како би се заштитиле и површинске и подземне воде.

У току 2020. године, Одељење хигијене са заштитом животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац, повремено је са Републичком санитарном инспекцијом вршило хигијенско-санитарни надзор објеката од ширег ХЕ значаја. На територији Браничевског округа у 77 објеката од ширег хигијенско-епидемиолошког значаја урађено је 256 надзора. Надзоре у школама и вртићима отежавало је ванредно стање које је настало због пандемије COVID 19.

Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе. Током 2020. године, у Браничевском округу било је доста оболелих од COVID 19 инфекције. Општа болница Пожаревац и Општа болница Петровац на Млави су радиле у COVID систему. Надзори нису могли да се ураде по плану, у многе објекте није могло да се уђе, већ су рађени када би епидемиолошка ситуација дозволила.

VI ЗАКЉУЧАК

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2020. годину, спроведена је на основу података демографске и здравствене статистике. На основу добијених резултата може се закључити:

1. Према Процени становништва Републичког завода за статистику Републике Србије од 30.06.2020. године, на територији Браничевског округа живи укупно 163058 становника. Удео становника са 65 и више година износи 40448 у укупном броју становника или 24,81%; што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

2. Према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2020. годину, на територији Браничевског округа бележи се ниска стопа наталитета од 7,0/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 22,6%.

3. Стопа природног прираштаја у 2020. години, на територији Браничевског округа је веома ниска (-15,6‰), са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -26,4‰ у Малом Црнићу; -20,8‰ у Кучеву; -20,4‰ у Жагубици; -20,3‰ у Жабарима, -18,1‰ у Голубцу; -17,7‰ у Великом Градишту; -17,3‰ у Петровцу на Млави; и -10,7‰ у Пожаревцу.

4. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу Браничевског округа (163058 лица) и броја регистрованих обољења у оквиру примарне здравствене заштите у 2020. години (укупно 248898 обољења, односно збир регистрованих обољења у службама за предшколске и школске деце, одраслих, жена и стоматологије), може се закључити да у просеку на једног становника долази по 1,5 обољења.

5. Водеће групе болести по МКБ 10, за лица лечена на примарном нивоу здравствене заштите, на територији Браничевског округа у 2020. години, као и претходне године, биле су Болести система за дисање, Болести система крвотока и Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази.

6. Према броју пријављених заразних болести у 2020. години, на територији Браничевског округа, водеће место заузимају: Грип вирус не идентификован, CORONA вирус као узрочник болести, Грип вирус идентификован, Туберкулоза органа за дисање потврђена бактериолошки и хистолошки и Салмонелозна инфекција неозначена.

7. Према подацима приказаним као збир приспелих пријава / одјава хроничних незаразних обољења и констатованих дијагноза са Потврда о смрти лица која су боловала од истих у 2020. години, на територији Браничевског округа, најчешће регистрована хронична незаразна обољења била су: малигне болести, шећерна болест и акутни коронарни синдром.

8. У 2020. години болничко лечење највише су користила лица са 65 и више година (8021 лице или 47,29% од укупног броја болнички лечених) а основни разлог хоспитализације у болницама Браничевског округа биле су Болести система за дисање (17,9%), Тумори (11,5%) и Болести система крвотока (10,4%),

9. Апсентизам и инвалидност су проблеми са којима се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва округа. На територији посматраног округа, у 2020. години, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад износила је 51,52 на 100 запослених радника.

10. Према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику у 2020. години, водећи узроци умирања на територији Браничевског округа биле су Болести система крвотока, Тумори и COVID-19. Просечно трајање живота на територији посматраног округа у 2020. години било је 74,9 година.

11. Код деце предшколског и школског узраста на територији Браничевског округа у 2020. години најчесталије су биле Болести система за дисање и то Акутно запаљење ждрела и крајника и Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације. Забрињава чињеница што је одређен број предшколске и школске деце посматраног округа био у 2020. години, лечен без јасно постављене дијагнозе (високо 2. место заузимају Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази). Систематским прегледима школске деце и омладине утврђен је велики број деформитета стопала, лошег телесног држања и лоше телесне ухрањености.

12. Код одраслог становништва у оквиру служби опште медицине и медицине рада, у 2020. години, водеће групе болести биле су Болести система крвотока и Болести система за дисање. Најчешће регистроване дијагнозе у службама опште медицине и медицине рада посматраног округа биле су висок крвни притисак, недефинисани симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази, COVID-19 и друга обољења леђа.

13. У служби здравствене заштите жена, домова здравља Браничевског округа, у 2020. години, најчесталије су биле Болести мокраћно-полног система и то недефинисана запаљења органа мале карлице, запаљење грлића материце и болести дојке.

14. Најчешће дијагнозе у стоматолошкој здравственој заштити Браничевског округа у 2020. години, као и претходних година, биле су: болести пулпе и ткива око врха зуба, зубни каријес као највећи проблем свих добних група, као и недефинисане болести зуба и потпорног ткива.

15. У 2020. години на територији Браничевског округа планирани обим спроведене имунизације према Календару обавезне имунизације против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, великог кашља, морбила, рубеле, паротитиса, Хепатитиса Б, обољења изазваних *Haemophilus influenzae* и обољења изазваних стрептококусом пнеумоније) реализован је у нешто мањем обиму у односу на план. Слабији обухват деце вакцинацијом у општинама Браничевског округа је резултат, поред већ познатих разлога (миграција становништва, неодазивање деце из маргиналних популација, нередовно одазивање на више позива у систему континуиране вакцинације, одлагање вакцинације више месеци „док дете прохода и проговори”, као и неколико случајева где су родитељи одбили да вакцинишу дете), и резултат актуелне епидемиолошке ситуације са COVID 19 у 2020. години, како болест и изолација деце и родитеља, тако и болест и изолација здравствених радника у службама за имунизацију домова здравља.

16. Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок

процент хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе. Током 2020. године, у Браничевском округу било је доста оболелих од COVID 19 инфекције. Општа болница Пожаревац и Општа болница Петровац на Млави су радиле у COVID систему. Надзори нису могли да се ураде по плану, у многе објекте није могло да се уђе, већ су рађени када би епидемиолошка ситуација дозволила.

VII ПРЕДЛОГ МЕРА

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа омогућила нам је да препознамо неке од проблема везаних за здравље и да дефинишемо основне закључке на основу којих можемо дати предлоге у циљу њиховог решавања и самим тим унапређењу здравља становништва посматраног округа.

Будући да нам становништво припада старој популацији и да је стопа наталитета ниска а општег морталитета висока, као и да је стопа природног прираштаја са негативним вредностима у свим општинама, крајње је време да се нешто конкретно предузме на нивоу сваке локалне заједнице. У циљу лакше одлуке за рађање и самим тим повећање наталитета потребно је материјално подржати и охрабрити све младе људе да такве одлуке доносе без страха за своју будућност.

На нивоу сваке локалне заједнице неопходно је створити „околину која води здрављу”, односно покренути све оне факторе који воде до здравља и где је здрав избор доступан и једноставан. Један од тих фактора јесте и васпитање за здравље, односно повећање нивоа знања о здрављу код сваког појединца као предуслов за преузимање одговорности за сопствено здравље и здравље својих најближих. Неопходно је обезбедити кадар за оптимални рад служби и јачање капацитета здравствених установа како на примарном тако и секундарном нивоу здравствене заштите, јачање мултисекторске сарадње и партнерства, континуирано информисање становништва и промоција здравих стилова живота. Оптимизација болничког сектора применом конкретних мера, пре свега побољшање искоришћености и повећање ефикасности рада стационарних установа, обезбеђивањем одрживе поделе рада међу здравственим установама, што значи да се највећи део, око 80% здравствених потреба и захтева за здравственом заштитом задовољи на примарном нивоу а осталих 20% потреба и захтева на секундарном, односно на терцијарном нивоу здравствене заштите.

Корекцијом дефинисаних проблема као и поштовање спровођења Правилника о показатељима квалитета здравствене заштите у свим здравственим установама очекујемо побољшање здравствене заштите целокупног становништва, смањење оболевања и умирања од превентабилних болести као и унапређење квалитета живота сваког појединца и економски просперитет нашег друштва у целини.

др Цвија Стојановић

Специјалиста социјалне медицине

Помоћник директора

Прим. др Сузана Петровић

Центар за промоцију здравља

анализу, планирање,

организацију здравствене заштите,

информатику и биостатистику у здравству

В.Д. ДИРЕКТОР

Завода за јавно здравље

Пожаревац

др Ана Јовановић